बेहदको परम ज्ञान
१० दिने कोर्स

दिन ३

हाम्रो ब्रह्माण्डको समय र आयामहरू

बापूजी दशरथभाई पटेल

बेहदको परम ज्ञान

१० दिने दिव्य ज्ञान कोर्स

आफ्नो स्वरूप, ब्रह्माण्ड र त्यसभन्दा परका सबैभन्दा गहिरा सत्यहरू खोल्ने एक–एक पाइलाको यात्रा।

दिन ३

ब्रह्माण्डीय काल चक्र र अस्तित्वका आयामहरू

काल चक्र, प्रलय र ब्रह्माण्डका चौध लोक बुझ्दै

बापूजी दशरथभाई पटेलको दिव्य ज्ञानमा आधारित

विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय

(Behad Ka Param Gyan — Day 3: The Cosmic Time Cycle & Dimensions of Existence — नेपाली संस्करण)

प्रकाशक

विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय

अहमदाबाद आश्रमको ठेगाना

Vishwa Parivartak Ishwariya Vidhyalay c/o Paramshanti Bhawan Chenpur, Near Chenpur Bus Stand New Ranip Road Ahmedabad, Gujarat – 382470

सर्वाधिकार © २०२६ विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय सर्वाधिकार सुरक्षित। अनुमतिबिना यसको कुनै पनि भाग छाप्न वा नक्कल गर्न पाइने छैन।

"ज्ञान दान महा दान"

(ज्ञान बाँड्नु नै सबैभन्दा ठूलो दान हो)

सबैसँग जति सकिन्छ त्यति बाँड्नुहोस्।

— बापूजी दशरथभाई पटेल

अस्वीकरण / सामग्रीको स्रोत

यो पुस्तक बापूजी दशरथभाई पटेलका आध्यात्मिक प्रवचनहरूबाट प्रेरित भएर विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालयको परमशान्ति टोलीले आफैं जम्मा गरेको, सम्पादन गरेको र प्रकाशन गरेको हो। कुन कुरा राख्ने, कसरी बुझाउने, कुन शब्द छान्ने र कसरी प्रस्तुत गर्ने — यी सबै कुरा पूरै परमशान्ति टोलीको काम र जिम्मेवारी हो। बापूजीले यो पुस्तक आफैं लेख्नुभएको, जाँच्नुभएको वा स्वीकृत गर्नुभएको छैन, र यसभित्रका कुराहरूको सम्पादकीय, कानुनी वा प्रकाशकीय जिम्मेवारी उहाँको छैन।

AI को प्रयोग: यस पुस्तकको आध्यात्मिक सार AI ले बनाएको होइन। AI उपकरणहरू केवल व्याकरण मिलाउन, कुरा स्पष्ट पार्न र ढाँचा मिलाउन मात्र प्रयोग गरिएका हुन्। सम्पादनको पूरा जिम्मेवारी परमशान्ति टोलीको हो।

कानुनी अस्वीकरण: यी कुराहरू केवल आध्यात्मिक र जानकारीका लागि, असल नियतले बाँडिएका हुन्। यी चिकित्सकीय, कानुनी, आर्थिक वा मनोवैज्ञानिक सल्लाह होइनन्। यसलाई कसरी बुझ्ने र यसअनुसार के गर्ने भन्ने कुराको पूरा जिम्मेवारी पाठक आफैंको हुनेछ। यस पुस्तकको प्रयोगबाट हुने कुनै पनि परिणामका लागि बापूजी, परमशान्ति टोली वा विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय कोही पनि जिम्मेवार हुने छैनन्।

सबै आस्थाप्रति सम्मान: यो पुस्तक केवल आध्यात्मिक उन्नतिका लागि हो। यो कुनै पनि धर्म, आस्था, जात, समुदाय, देश, सरकार, लिङ्ग, वंश, परम्परा, संस्था वा व्यक्ति — जीवित वा बितिसकेका — का विरुद्ध लेखिएको होइन, न त तिनको आलोचना गर्ने वा तिनलाई चोट पुऱ्याउने उद्देश्य नै राख्छ। सबै मार्ग र सबै आस्थाहरूको गहिरो सम्मान गरिन्छ।

कुनै सम्बन्ध छैन: यो पुस्तक विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय (परमशान्ति) ले आफैं प्रकाशित गरेको हो। यो अरू कुनै पनि संस्था वा निकायसँग जोडिएको छैन, तिनको समर्थन पाएको छैन, न त तिनको प्रतिनिधित्व नै गर्छ।

बापूजीको परिचय

बापूजी (पूरा नाम: बापूजी दशरथभाई पटेल, जसलाई युवा पुस्ताले मायाले "दादाजी" पनि भन्छन्) को जन्म सन् १९५६ मा गुजरातको मेहसाणा जिल्लाको अखज नामक सानो गाउँमा भएको थियो। तर उहाँको बाल्यकाल मेहसाणा जिल्लाकै अम्बासन नामक अर्को गाउँमा बित्यो।

जीवनको सुरुको कालमा उहाँ धेरै सफल वकिल हुनुहुन्थ्यो। पछि उहाँले आफ्नो जीवन परम आध्यात्मिक सत्यलाई आफैं अनुभव गर्न र मानिसहरूको भलाइका लागि यो दिव्य ज्ञान अगाडि ल्याउनमा लगाउनुभयो। आज यो परम ज्ञान सच्चा साधकहरूका लागि आफ्नो अन्तिम गन्तव्यसम्म पुग्ने बाटो देखाउने बत्ती बनेको छ। पृथ्वीका आत्माहरूलाई आफ्नो मूल घर फर्कने बाटो देखाउने यो परम आध्यात्मिक ज्ञान अहिलेको समयमा आउनु नै सबैभन्दा ठूलो दिव्य शक्तिको आशीर्वाद हो।

धेरै गरिब परिवारमा हुर्केर र कठिन परिस्थितिहरू झेल्दाझेल्दै पनि बापूजीमा यो दुःख र पीडाले भरिएको संसारलाई अझ राम्रो ठाउँ बनाउने गहिरो चाहना थियो। छ वर्षको सानै उमेरमा उहाँले बारम्बार ईश्वरलाई सोध्नुभयो — मानिसहरूको दुःख देखेर पनि ईश्वर किन चुप बस्नुहुन्छ? मानव दुःखको अन्त्य गर्ने यही बलियो चाहनाले नै उहाँलाई जीवनको पछिल्लो चरणमा आध्यात्मिकताको सबैभन्दा माथिल्लो स्तरमा पुऱ्यायो।

बाल्यकालमै बापूजी आफ्नो सुख–सुविधाको वास्ता नगरी घण्टौंसम्म खेतमा एक्लै बस्नुहुन्थ्यो। गरिबीका कारण उहाँ जुत्ता–चप्पलबिना खाली खुट्टा हिँड्नुहुन्थ्यो र प्रायः काँडाले घोचिनुहुन्थ्यो। धेरैपटक उहाँ खेतमा अबेरसम्म बस्नुहुन्थ्यो र घर फर्कने बाटोमा सूक्ष्म जगतका (आँखाले नदेखिने संसारका) जीवहरूसँग भेट हुन्थ्यो। यी अनुभवहरूले सूक्ष्म जगतका आत्माहरूसँग कुरा गर्ने उहाँको रुचि जगाए।

बापूजी सानै उमेरदेखि साहसी हुनुहुन्थ्यो, र यही साहसले उहाँलाई धेरै अप्ठ्याराहरू पार गर्न मद्दत गऱ्यो। चार्टर्ड एकाउन्टेन्सी (CA) को पढाइसँगसँगै उहाँले आफ्नो खर्च चलाउन

ट्युसन कक्षाहरू पढाउनुभयो। पछि उहाँले कानुनमा स्नातक (LLB) पूरा गर्नुभयो र अहमदाबादका एक प्रसिद्ध वकिल बन्नुभयो।

सन् १९९७ मा उहाँले दुःख र अव्यवस्थाले भरिएको यस मृत्युलोकलाई अमरत्वको शाश्वत दिव्य संसारमा बदल्ने मिसनका साथ अहमदाबादको चेनपुरमा विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय नामक आध्यात्मिक संस्था खोल्नुभयो। "माँ" भनेर प्रेमले चिनिने श्रीमती सुषमा टण्डनले यस महान् दिव्य मिसनमा बापूजीसँगै काम गर्नुभयो।

यस मिसनलाई पूरा गर्न बापूजीले आफ्नो सबै साधन र सम्पत्ति यही दिव्य उद्देश्यमा लगाएर नथाकी मेहनत गर्नुभयो। त्यस बेला उहाँ आराम नगरी लगातार १८ घण्टासम्म आध्यात्मिक प्रवचन दिनुहुन्थ्यो। यी प्रवचनहरूमा उहाँले दिव्य ज्ञानका सबैभन्दा माथिल्ला तहहरू बुझाउनुभयो — जुन उहाँले अतिचेतन अवस्थामा (साधारण चेतनाभन्दा माथिको अवस्थामा) गहिरो ध्यान र दिव्य दृष्टिबाट आफैं देख्नुभएको र अनुभव गर्नुभएको थियो। यो ज्ञान साधारण मानव मनको कल्पनाभन्दा धेरै पर छ।

बापूजीका शिक्षाहरूमा धेरै विषय समेटिएका छन् — विभिन्न तहका दिव्य सिर्जनहारहरूका प्रकारहरू; हाम्रो सौरमण्डल, आकाशगंगा र ब्रह्माण्ड कसरी बने; र सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण — मल्टिभर्स र त्यसभन्दा परका सत्यहरूको अलौकिक ज्ञान। उहाँको ज्ञान धेरै गहिरो छ र यो "बेहदका आत्माहरू" भनिने उच्च स्तरका साधकहरूका लागि हो। बापूजीका अनुसार यी बेहदका आत्माहरूले नै यस मृत्युलोकलाई शाश्वत दिव्य लोकमा बदल्ने मुख्य भूमिका खेल्नेछन्।

हाल बापूजी लामो समयसम्म गहिरो ध्यान र समाधिमा लीन रहनुहुन्छ। उहाँ अतिचेतन अवस्थामा आफ्नो अलौकिक मिसनमा लगातार लीन रहनुभएकाले कसैसँग भेट्नुहुन्न।

विषयसूची

प्रकाशक **3**
अस्वीकरण / सामग्रीको स्रोत **4**
बापूजीको परिचय **5**
प्रस्तावना **8**
यस शृंखलाबारे **9**
यो पुस्तक कसरी पढ्ने **10**
दिन ३ — ब्रह्माण्डीय काल चक्र र अस्तित्वका आयामहरू **2**
अध्याय १ — गतिको अर्थ — चाल र गतिशीलता 12
अध्याय २ — कालको बुझाइ — समय, वेग र शक्ति 13
अध्याय ३ — चार युग — चतुर्युग 15
अध्याय ४ — नित्य प्रलय — दिनहुँ हुने प्रलय 17
अध्याय ५ — अर्ध प्रलय — आधा प्रलय 18
अध्याय ६ — मन्वन्तर प्रलय — एक सभ्यताको अन्त्य 19
अध्याय ७ — कल्प प्रलय — ब्रह्माको एक दिन सकिन्छ 20
अध्याय ८ — महाकल्प प्रलय — ब्रह्माण्डको अन्त्य 21
अध्याय ९ — महाकाल प्रलय — सृष्टिको महाप्रलय 22
अध्याय १० — आत्यन्तिक प्रलय — अन्तिम मुक्ति 24
अध्याय ११ — चौध लोक — एक झलक 26
अध्याय १२ — भूलोक, भुवर्लोक र स्वर्गलोक 27
अध्याय १३ — महर्लोक, जनलोक र तपलोक 29
अध्याय १४ — सत्यलोक, ब्रह्मापुरी र त्योभन्दा पर 30
निर्देशित ध्यान **32**
दिन ३ मा हामीले के बुझ्यौं **32**
सिफारिस गरिएका भिडियो सन्दर्भ **33**
बापूजीका अनमोल वचनहरू — ब्रह्माण्डीय काल चक्र र अस्तित्वका आयामहरू **35**
शब्दावली **38**
आगामी चलचित्र **50**
हामीसँग जोडिनुहोस् **51**
परमशान्ति पुस्तक पुस्तकालय **53**
परमशान्ति पुस्तक शृंखला **57**

प्रस्तावना

ज्ञान दान महा दान

(ज्ञान बाँड्नु नै सबैभन्दा ठूलो दान हो — सबैसँग जति सकिन्छ त्यति बाँड्नुहोस्।) — बापूजी दशरथभाई पटेल

यो पुस्तकले एकदम विशेष किसिमको ज्ञान बोकेको छ। यो पाठ्यपुस्तकबाट आएको होइन। यो समाधि (ध्यानको सबैभन्दा गहिरो अवस्था) को गहिराइबाट र परम स्रोतसँगको प्रत्यक्ष सम्बन्धबाट आएको हो।

यो एउटा पवित्र यात्राको निरन्तरता हो। दिन १ मा हामीले "म को हुँ?" भन्ने प्रश्न खोज्यौं। दिन २ मा हामीले कर्म (काम र त्यसको फलको नियम) र मृत्युपछि आत्मालाई के हुन्छ भन्ने कुरा पढ्यौं। अब दिन ३ मा हामी एउटा ठूलो पाइला अगाडि चाल्छौं।

आज हामी ब्रह्माण्डीय कालको विशाल बनावट हेर्छौं। काल चक्र — समयको चक्र — के हो? एउटा युग सकिँदा के हुन्छ? र यस पृथ्वीमाथि — हाम्रा शास्त्रहरूले बताएका माथिल्ला आयामहरूमा — के छ?

ब्रह्माण्डीय काल नबुझी हामीले आध्यात्मिक जागरणको हतार महसुस गर्न सक्दैनौं। माथिल्ला लोकहरू नचिनी, माथि उठ्ने बाटो रोज्ने आत्मालाई के कुराले पर्खिरहेको छ भन्ने हामी देख्न सक्दैनौं।

यो ज्ञान बापूजीले वर्षौंको दिव्य ध्यानबाट प्रकट गर्नुभएको हो। यो एउटा सरल प्रार्थनासहित अर्पण गरिएको छ: यसले तपाईंभित्र केही गहिरो र साँचो कुरा जगाओस्।

यस शृंखलाबारे

यो पुस्तक मानव चेतनालाई सीमाभन्दा पर फैलाउन बनाइएको १० दिने आध्यात्मिक यात्राको एक भाग हो। हरेक दिनले सत्यका अझ गहिरा तहहरू खोल्छ र पाठकलाई आत्म-बोधबाट ब्रह्माण्डीय बुझाइसम्म पुऱ्याउँछ।

बापूजी दशरथभाई पटेलको

दिव्य ज्ञानमा आधारित

यो पुस्तक प्रवचनहरूमार्फत बाँडिएको आध्यात्मिक ज्ञानको क्रमबद्ध प्रस्तुति हो।

यो पुस्तक कसरी पढ्ने

यो हतारमा पढेर सक्ने पुस्तक होइन। यो एउटा ढोका हो। बिस्तारै, सचेत भएर भित्र पस्नुहोस्। यहाँका धेरै कुरा बेहद (असीम) को क्षेत्रबाट आएका छन्। ती नयाँ लाग्न सक्छन्। त्यो स्वाभाविक हो। आफ्नो मनलाई फैलिन दिनुहोस्।

बिस्तारै पढ्नुहोस्। हरेक अध्यायपछि रोकिनुहोस्। पुस्तक बन्द गरेर केही मिनेट चुपचाप बस्नुहोस्। ज्ञानलाई भित्र बस्न दिनुहोस्। तपाईंले देख्न सक्नुहुन्छ कि बुझाइ सोच्ने मनबाट होइन, त्योभन्दा गहिरो कतैबाट आउँछ — भित्रबाट उठ्ने एउटा शान्त बोध।

केही कुरा गाह्रो लाग्यो भने जबरजस्ती नगर्नुहोस्। पछि फेरि फर्केर आउनुहोस्। आध्यात्मिक ज्ञान ठीक समयमा, आत्मा तयार भएपछि, आफैं खुल्छ।

तपाईंले दिन १ (म को हुँ?) र दिन २ (कर्म र पुनर्जन्म) अझै पढ्नुभएको छैन भने त्यहींबाट सुरु गर्नुहोस्। हरेक दिन अघिल्लो दिनमाथि बनेको छ।

खुला हृदयले यो पुस्तक पढ्नुहोस्। यो ज्ञान बहस गर्नका लागि होइन। यो सम्झना जगाउनका लागि हो — तपाईं साँच्चै को हुनुहुन्छ, कहाँबाट आउनुभयो र तपाईंको आत्मा कहाँ फर्कनुपर्ने हो भन्ने सम्झना।

दिन ३ — ब्रह्माण्डीय काल चक्र र अस्तित्वका आयामहरू

परिचय

तपाईंको आत्माका लागि काल चक्र किन महत्त्वपूर्ण छ

दिन १ मा हामीले आत्मा — शरीर र मनभन्दा परको शाश्वत प्रकाश बिन्दु — चिन्यौं। दिन २ मा हामीले कर्मको नियम र मृत्युपछि के हुन्छ भन्ने कुरा खोज्यौं। अब दिन ३ मा हामी त्यो विशाल रंगमञ्च हेर्छौं, जसमाथि सारा सृष्टि प्रकट हुन्छ।

आज हामी दुई विषय खोज्छौं। पहिलो: काल चक्र (समयको चक्र) र प्रलय भनिने ब्रह्माण्डीय अन्त्यका प्रकारहरू। यिनले कल्पना गर्ने नसकिने लामो समयभरि चल्ने सृष्टि र विनाशको लय देखाउँछन्। दोस्रो: पृथ्वीदेखि सृष्टिकर्ताको धामसम्म फैलिएका चौध लोक (अस्तित्वका क्षेत्रहरू)।

यो किन महत्त्वपूर्ण छ? किनकि तपाईंको आत्मा चुपचाप हेरेर बस्ने दर्शक होइन। यो यी आयामहरू र यस काल चक्रबाट भएर यात्रा गरिरहेको छ। तपाईं कहाँ उभिनुभएको छ भन्ने बुझ्नु नै माथिल्लो बाटो रोज्ने पहिलो पाइला हो।

त्यो बाटो केवल स्वर्गसम्म होइन, स्वर्गभन्दा पर पुऱ्याउँछ। सिर्जना गरिएका सबै लोकभन्दा पर। अन्तिम मुक्तिसम्म: मोक्ष।

सुरु गरौं।

अध्याय

१

गतिको अर्थ — चाल र गतिशीलता

गतिबिना न जीवन छ, न सृष्टि।

समय बुझ्नुअघि हामीले गति — चाल, हलचल, वेग — बुझ्नुपर्छ। ब्रह्माण्डमा गतिबिना कुनै कुरा छैन। परमाणुभन्दा साना कणदेखि आकाशगंगासम्म, सबै कुरा चल्छ। गतिबिना न जीवन छ, न सृष्टि।

गति भौतिक संसारमा मात्र सीमित छैन। हृदय गति (मुटुको धड्कन), रक्त गति (रगतको बहाव), मन गति (मनको वेग), बुद्धि गति (बुद्धिको चाल) र परम गति — आत्माको आफ्नै परम यात्रा-पथ — छन्।

सबै कुरा बदलिन्छ। सबै कुरा रूपान्तरण हुन्छ। बाल्यकालले युवावस्थालाई ठाउँ दिन्छ। युवावस्थाले प्रौढतालाई। प्रौढताले बुढ्यौलीलाई। त्यसपछि मृत्यु आउँछ। हरेक चरणको आफ्नै लय छ।

असल काम (शुभ कर्म)ले आत्मालाई माथि, स्वर्गतिर लैजान्छ। हानिकारक काम (पाप कर्म)ले तल, नरकतिर तान्छ। सबै कुरा आफ्नै कर्मको बलले चल्छ।

परमाणुदेखि सबैभन्दा माथिल्लो स्वर्गसम्म, ब्रह्माण्ड गतिले जीवित छ। समय र स्थानमा हुने आत्माको आफ्नै गति — अब हामीले त्यही खोज्नुपर्छ।

> **"गति ही जीवन का आधार है। जहाँ गति है, वहाँ सृष्टि है।"**
>
> *"गति नै जीवनको आधार हो। जहाँ गति छ, त्यहाँ सृष्टि छ।"*

अध्याय

२

कालको बुझाइ — समय, वेग र शक्ति

काल चक्र त्यो ठूलो पाङ्ग्रा हो, जसमा सारा सृष्टि घुम्छ।

काल शब्दका तीन अर्थ छन्: समय, वेग (गति) र शक्ति। काल चक्र (समयको चक्र) बुझ्नु भनेको यी तीनैलाई सँगै बुझ्नु हो।

यहाँ हामी समयमा ध्यान दिन्छौं — त्यो विशाल अवधि, जसबाट यो ब्रह्माण्ड भएर जान्छ। तर याद राख्नुहोस्: समय गतिबाट छुट्टै छैन, र गति शक्तिबाट छुट्टै छैन। युगहरू अगाडि बढ्दै जाँदा यी सबै सँगै बदलिन्छन्।

हामीले ब्रह्माण्डीय काल किन बुझ्नुपर्छ? किनकि काल चक्रको पूरा नाप थाहा नपाएसम्म हामी अहिले कहाँ उभिएका छौं भन्ने जान्न सक्दैनौं। र कहाँ उभिएका छौं भन्ने थाहा नपाएसम्म हामी आफ्नो आत्माको यात्राको दिशाबारे बुद्धिमानी निर्णय गर्न सक्दैनौं।

काल चक्र त्यो ठूलो पाङ्ग्रा हो, जसमा सारा सृष्टि घुम्छ। हरेक आत्मा यसभित्र बाँधिएको छ। जन्म र मृत्यु। सृष्टि र विनाश। उत्थान र पतन। सबै विशाल लयबद्ध चक्रमा दोहोरिन्छन्।

यो पाङ्ग्रा बुझ्ने आत्माले वर्तमान क्षणभन्दा पर देख्न सक्छ र समयको चक्रको यस जालोबाट मुक्त हुनका लागि काम गर्न सक्छ।

हरेक आत्मा काल चक्रभित्र बाँधिएको छ। जन्म र मृत्यु, सृष्टि र विनाश — सबै विशाल चक्रमा दोहोरिन्छन्। यो पाङ्ग्रालाई पूरै पार गर्ने आत्माले मोक्ष (मुक्ति) पाउँछ। त्यतिबेलासम्म त्यो समयको लयमा बाँधिएकै रहन्छ।

> **"काल चक्र से परे जाना ही मुक्ति है। जब तक आत्मा इस चक्र में बंधी है, तब तक मुक्ति नहीं।"**
>
> *"काल चक्रभन्दा पर जानु नै मुक्ति हो। जबसम्म आत्मा यस पाङ्गामा बाँधिएको छ, तबसम्म मुक्ति छैन।"*

अध्याय

३

चार युग — चतुर्युग

आत्माको यात्रा असाध्यै विशाल छ।

ब्रह्माण्डीय कालको आधारभूत एकाइ चतुर्युग हो — चार युगको चक्र:

- सत्युग (सत्यको युग) — १७,२८,००० वर्ष।
- त्रेता युग (चाँदीको युग) — १२,९६,००० वर्ष।
- द्वापर युग (तामाको युग) — ८,६४,००० वर्ष।
- कलियुग (अन्धकारको युग) — ४,३२,००० वर्ष।

एउटा पूरा चतुर्युग जम्मा ४३,२०,००० मानव वर्षको हुन्छ। हामी अहिले कलियुगमा बाँचिरहेका छौं। यस कलियुगका ४,३२,००० वर्षमध्ये करिब ५,००० वर्ष मात्र बितेका छन्। यस कलियुगमा अझै लगभग ४,२७,००० वर्ष बाँकी छन्।

आजको संसार हेर्नुहोस् — दुःख, विभाजन, समुदायबीचको घृणा र खस्किँदो नैतिकता। केवल ५,००० वर्षपछि नै यो अवस्था छ भने, आउने लाखौं वर्षले के ल्याउला, कल्पना गर्नुहोस्।

कसैले सारा संसारको चक्र ५,००० वर्षको मात्र हो भन्छन्। यो शास्त्र र भौतिक प्रमाण दुवैसँग बाझिन्छ। कार्बन डेटिङ, डाइनोसरका जीवाश्म र प्राचीन स्मारकहरू — सबैले त्योभन्दा धेरै पुरानो इतिहासतर्फ सङ्केत गर्छन्। त्रेता युगमा भगवान् रामको शासन नै हजारौं वर्ष चलेको बताइएको छ।

उद्देश्य यी अंक कण्ठ गर्नु होइन। समयबारे हाम्रो सोचलाई साँघुरो बनाउने मानसिक पिँजडा तोड्नु हो। एउटा चतुर्युग चालीस लाख वर्षभन्दा लामो हुन्छ। आत्माको यात्रा असाध्यै विशाल छ।

> **"समय को सीमित मत समझिए। यह विशाल है, अकल्पनीय है।"**
>
> *"समयलाई सीमित नठान्नुहोस्। यो विशाल छ। यो कल्पनाभन्दा बाहिर छ।"*

अध्याय

नित्य प्रलय — दिनहुँ हुने प्रलय

जन्म लिने हरेक प्राणीको एक दिन अन्त्य हुन्छ।

प्रलय शब्दको अर्थ बिलाउनु वा अन्त्य हुनु हो। यसले सृष्टिको हरेक तहमा समय-समयमा हुने अन्त्यलाई जनाउँछ।

पहिलो प्रकार नित्य प्रलय हो — दिनहुँ हुने प्रलय। यो निरन्तर भइरहन्छ। जब एउटा शरीर जन्मन्छ र पछि मर्छ, त्यो नित्य प्रलय हो। जन्म लिने हरेक प्राणीको एक दिन अन्त्य हुन्छ। शरीर बन्छ, आफ्नो तोकिएको समय बाँच्छ, अनि फेरि आफ्ना तत्त्वहरूमा मिसिन्छ।

यो नित्य हो — आफैं भइरहने, निरन्तर र कहिल्यै नरोकिने घटना। यो सृष्टिको सुरुदेखि नै भइरहेको छ। यो सृष्टिको अन्तिम अन्त्यसम्म चलिरहनेछ।

जीवात्मा (व्यक्तिगत आत्मा) का लागि यो जन्म र मृत्युको पाङ्ग्रा हो — जन्म-मरण चक्र। आत्माले आफ्ना संस्कार (अघिल्ला जन्मका गहिरा छाप) बोकेर आफ्नो कर्मअनुसार नयाँ रूपमा प्रवेश गर्छ। यो व्यक्तिगत प्रलय त धेरै ठूलो ढाँचाको सुरु मात्र हो।

> **"जन्म और मृत्यु का चक्र नित्य है। यह रुकता नहीं।"**
>
> *"जन्म र मृत्युको चक्र नित्य छ। यो कहिल्यै रोकिँदैन।"*

अध्याय

५

अर्ध प्रलय — आधा प्रलय

ब्रह्माण्डले समय-समयमा आफूलाई सफा गर्छ र नयाँ सुरुका लागि बाटो खोल्छ।

एउटा पूरा चतुर्युग (४३,२०,००० वर्ष) बितेपछि अर्ध प्रलय (आधा प्रलय) हुन्छ। पृथ्वी पानीले डुब्छ। अन्धकार हाबी भएका (तमोप्रधान) सबै आत्माहरू बगाइन्छन्। चार युगको नयाँ चक्र सुरु हुन्छ।

ठूला बाढीको सम्झना लगभग हरेक प्राचीन सभ्यतामा सुरक्षित छ। यो केवल कथा होइन। मनु (मानव जातिका पहिलो पुर्खा) एउटा ठूलो बाढीबाट बाँचेको वृत्तान्त भारतीय शास्त्रमा छ। यस्तै बाढीका कथाहरू अब्राहमी परम्पराहरू (नोआ), प्राचीन सुमेर र संसारभरका आदिवासी समुदायहरूमा पनि छन्। यी सबै घटनाले बारम्बार दोहोरिने एउटा ब्रह्माण्डीय घटनातर्फ सङ्केत गर्छन्।

अर्ध प्रलय छानेर हुन्छ। यसले सृष्टिका सबैभन्दा अँध्यारा भागहरू हटाउँछ। बढी प्रकाश भएका आत्माहरू जोगाइन्छन् वा माथि उठाइन्छन्। यही ब्रह्माण्डीय शुद्धीकरणको नियम हो — ब्रह्माण्डले समय-समयमा आफूलाई सफा गर्छ र नयाँ सुरुका लागि बाटो खोल्छ।

> **"जब एक चतुर्युग बीतता है, तब अर्ध प्रलय होता है। तमोप्रधान दुनिया समाप्त हो जाती है।"**
>
> *"जब एउटा चतुर्युग बित्छ, तब अर्ध प्रलय हुन्छ। अन्धकार हाबी भएको संसारको अन्त्य हुन्छ।"*

अध्याय

६

मन्वन्तर प्रलय — एक सभ्यताको अन्त्य

सिर्जना गरिएको ब्रह्माण्डभित्र केही पनि स्थायी छैन।

७१ चतुर्युग बितेपछि अझ ठूलो प्रलय हुन्छ: मन्वन्तर प्रलय। यो बुझ्न हामीले मनुलाई चिन्नुपर्छ। शास्त्रअनुसार ब्रह्मा (सृष्टिकर्ता) ले सबैभन्दा पहिले मनु र शतरूपालाई मानव जातिका माता–पिताका रूपमा सिर्जना गर्नुभयो। एक मनुले शासन गर्ने समय — ७१ चतुर्युग — एक मन्वन्तर हो।

एक मन्वन्तर सकिँदा सबै मानिस नष्ट हुन्छन्। मार्कण्डेय पुराणले भन्छ — हरेक मनु फेरिँदा इन्द्र (स्वर्गका राजा), ऋषि (ज्ञानी सन्त) र देवता पनि फेरिन्छन्। सिर्जना गरिएको ब्रह्माण्डभित्र केही पनि स्थायी छैन।

यसको अर्थ के हो, सोच्नुहोस्। हामीले पूजा गर्ने देवता, हामीले श्रद्धा गर्ने ऋषि, हाम्रो संसारको हेरचाह गर्ने स्वर्गका प्राणी — यी सबैको समय सीमित छ। उनीहरू पनि कालको लयमा बाँधिएका छन्।

> **"मनु के साथ सब बदलते हैं — इन्द्र, ऋषि, देवता, पितृगण। सबका समय पूरा होता है।"**
>
> *"हरेक मनुसँगै सबै फेरिन्छन् — इन्द्र, ऋषि, देवता, पितृ। सबैको समय सकिन्छ।"*

अध्याय

७

कल्प प्रलय — ब्रह्माको एक दिन सकिन्छ

स्वर्ग अन्तिम गन्तव्य होइन।

१,००० चतुर्युग बित्दा — १४ मनु आएर गइसकेपछि — ब्रह्माको एक दिन पूरा हुन्छ, अनि कल्प प्रलय हुन्छ।

यसको विशालता सोच्नुहोस्। ब्रह्माको एक दिन १,००० चतुर्युग बराबर हुन्छ। त्यही एक दिनभित्र १४ मनु उदाउँछन् र अस्ताउँछन्। हरेक मनुले ७१ चतुर्युग शासन गर्नुहुन्छ। सिंगै सभ्यताहरू जन्मन्छन्, फस्टाउँछन् र नष्ट हुन्छन् — सबै सृष्टिकर्ताको एकै दिनभित्र।

कल्प प्रलयका बेला विष्णु (पालनकर्ता) ले १२ सूर्यको ताप उत्पन्न गर्नुहुन्छ। शिव (परिवर्तनकर्ता) ले रुद्रको रूप लिएर आगो बर्साउनुहुन्छ। तल्ला तीन लोक — भूलोक (पृथ्वी), भुवर्लोक (सूक्ष्म लोक) र स्वर्गलोक (स्वर्ग) — खरानी हुन्छन्।

स्वर्गमा बस्ने देवता पनि नष्ट हुन्छन्। उनीहरूको आयु ब्रह्माको एक दिन बराबर हुन्छ। स्वर्ग आफैं अस्थायी छ। स्वर्ग अन्तिम गन्तव्य होइन। त्योभन्दा माथि, अझ टिकाउ लोकहरू छन्।

> **"स्वर्ग लोक भी शाश्वत नहीं है। इससे ऊपर उठिए।"**
>
> *"स्वर्ग पनि शाश्वत छैन। त्योभन्दा माथि उठ्नुहोस्।"*

अध्याय

६

महाकल्प प्रलय — ब्रह्माण्डको अन्त्य

हरेक सौरमण्डल एउटा ब्रह्माण्ड हो, जसको आफ्नै ब्रह्मा र १४ लोक हुन्छन्।

ब्रह्माको आयु १०० दिव्य वर्षको हुन्छ, जुन परार्ध (ब्रह्माका ५० दिव्य वर्ष) भनिने दुई आधा भागमा बाँडिएको छ। ब्रह्माको एक वर्ष पृथ्वीका लगभग ३.११ ट्रिलियन मानव वर्ष बराबर हुन्छ। पहिलो परार्ध बितिसक्यो। हामी दोस्रो परार्धमा छौं — त्यसको पहिलो दिन, सातौं मन्वन्तर, अठ्ठाइसौं युगान्तर (अर्थात् एक चतुर्युगको समाप्ति) मा।

ब्रह्माको समयको एक सेकेन्ड लगभग १,००,००० (एक लाख) मानव वर्ष बराबर हुन्छ। दोस्रो परार्धमा मात्रै लगभग १.९८ अर्ब मानव वर्ष बितिसकेका छन्।

ब्रह्माका पूरा १०० वर्ष सकिँदा महाकल्प प्रलय हुन्छ। यो तीन लोकको विनाश मात्र होइन। यो सबै १४ लोकको अन्त्य हो — पूरै ब्रह्माण्डभित्रका हरेक आयाम, हरेक संसारको अन्त्य।

शिवले काल अग्नि (समयको आगो) उत्पन्न गर्नुहुन्छ र पूरै ब्रह्माण्डलाई फेरि आफूभित्र समेट्नुहुन्छ। हरेक लोक, हरेक प्राणी, सृष्टिको हरेक कण गलेर बिलाउँछ। ब्रह्माण्डको अस्तित्व नै रहँदैन।

महत्त्वपूर्ण: बेहदको ज्ञान (असीमको ज्ञान) मा ब्रह्माण्ड भनेको एउटा सौरमण्डल हो — देख्न सकिने पूरै युनिभर्स होइन। हरेक सौरमण्डल एउटा ब्रह्माण्ड हो, जसको आफ्नै ब्रह्मा र १४ लोक हुन्छन्। एउटै आकाशगंगा (Galaxy) भित्र यस्ता असंख्य ब्रह्माण्ड हुन्छन्।

> **"महाशिव का एक पल — ब्रह्मा के सौ वर्ष। यही समय का अंतर है।"**
>
> *"महाशिवको एक पल ब्रह्माका १०० वर्ष बराबर हुन्छ। समयको फरक यही हो।"*

अध्याय

६

महाकाल प्रलय — सृष्टिको महाप्रलय

भौतिक सृष्टिमा अझै आसक्त आत्मा प्रलयका यी छालहरूमा बगिरहन्छ ।

एउटा ब्रह्माण्डभन्दा पर महाकाल प्रलय छ — जसले असंख्य ब्रह्माण्डलाई एकैचोटि नष्ट गर्छ। महाशिव (पूरै आकाशगंगा चलाउने शिवको विराट रूप) ले प्रलयको आगो उत्पन्न गर्नुहुन्छ। परम महाशिवको एक पल (क्षण) मा शिवका १०० वर्ष पूरा हुन्छन्। आकाशगंगाभित्रका सबै सौरमण्डल समेटिन्छन्।

प्रलयको पूरा क्रम:

- नित्य प्रलय — दैनिक प्रलय। एक–एक प्राणीको जन्म र मृत्यु।
- अर्ध प्रलय — हरेक चतुर्युगको अन्त्य। सबैभन्दा अँध्यारा आत्मा बगाइन्छन्।
- मन्वन्तर प्रलय — ७१ चतुर्युगपछि। एक मनुको सभ्यताको अन्त्य।
- कल्प प्रलय — ब्रह्माको दिनको अन्त्य। तल्ला तीन लोक नष्ट।
- महाकल्प प्रलय — ब्रह्माका १०० वर्षको अन्त्य। सबै १४ लोक नष्ट।
- महाकाल प्रलय — आकाशगंगाभित्रका सबै ब्रह्माण्ड नष्ट।

भौतिक सृष्टिमा अझै आसक्त आत्मा प्रलयका यी छालहरूमा बगिरहन्छ। जन्मपछि जन्म। ब्रह्माण्डपछि ब्रह्माण्ड। सृष्टिको पूरै बनावटको भ्रमभन्दा माथि उठेको आत्माले मात्र — जसले सबैभन्दा माथिल्लो सिर्जित लोक पनि पार गरिसकेको छ — स्थायी शान्ति पाउन सक्छ।

> **"अनंतानंत ब्रह्मांड बनते हैं, बिगड़ते हैं। यही महाकाल प्रलय का सत्य है।"**
>
> *"अनन्त ब्रह्माण्ड बन्छन् र नष्ट हुन्छन्। महाकाल प्रलयको सत्य यही हो।"*

अध्याय

१०

आत्यन्तिक प्रलय — अन्तिम मुक्ति

यो हरेक आत्माका लागि उपलब्ध छ — यहीं, अहिले नै, यही मानव जन्ममा।

एक प्रकारको प्रलय अरूभन्दा फरक छ। यो सृष्टिको स्तरमा हुने प्रलय होइन — यो नितान्त व्यक्तिगत हो। यो हो आत्यन्तिक प्रलय, जसलाई मोक्ष (मुक्ति) पनि भनिन्छ।

जब आत्माले साँचो ज्ञान पाउँछ — जब त्यसले आत्मालाई चिन्छ र त्यसैमार्फत परमात्मा (परम आत्मा) लाई चिन्छ — तब त्यसले आफ्ना आवरणहरू हटाउन थाल्छ।

पहिले पाँच तत्त्वको शरीर (पञ्च तत्त्व — पृथ्वी, जल, अग्नि, वायु, आकाश) गल्छ। आत्माले तीन तत्त्वको सूक्ष्म शरीर धारण गर्छ। त्यसपछि अझ गहिरो अनुभूतिबाट त्यो कारण शरीर (केवल आकाश तत्त्वको शरीर) मा प्रवेश गर्छ। त्यहाँबाट त्यो महाकारण शरीर (परम तत्त्व, सबैभन्दा माथिल्लो तत्त्वको शरीर) मा जान्छ। यो परम प्रकाशको शरीर हो।

यस अवस्थामा आत्माले कैवल्य (पूरै शुद्धता र स्वतन्त्रता) प्राप्त गर्छ र परमधाम (परम बासस्थान) मा पुग्छ।

आत्मा फेरि परमात्मामा विलय हुन्छ। यही साँचो मोक्ष हो। केवल स्वर्ग होइन। केवल अझ राम्रो पुनर्जन्म होइन। बरु स्रोतमा फर्कनु। यही मानव जीवनको सबैभन्दा ठूलो लक्ष्य हो।

यो हरेक आत्माका लागि उपलब्ध छ — यहीं, अहिले नै, यही मानव जन्ममा। किनकि मानव जीवनमा मात्र, यही कर्म भूमि (कर्म गर्ने भूमि) मा मात्र, आत्मासँग यो परम ज्ञान खोज्ने र पाउने शक्ति हुन्छ।

> **"मोक्ष मतलब अपने सृष्टिकर्ता में समा जाना। यही आत्यंतिक प्रलय है।"**
>
> *"मोक्षको अर्थ आफ्नो सृष्टिकर्तामा फेरि विलय हुनु हो। यही आत्यन्तिक प्रलय हो।"*

अध्याय

११

चौध लोक — एक झलक

माथि जाँदै जाँदा तत्त्वहरू हलुका हुँदै जान्छन्, समय लामो हुँदै जान्छ र आत्माको शक्ति बढ्दै जान्छ।

शास्त्रहरूले चौध लोक (अस्तित्वका आयाम) बताउँछन् — पृथ्वीसहित पृथ्वीमाथिका सात लोक र पृथ्वीमुनिका सात लोक। यी सबै मिलेर एउटा ब्रह्माण्ड बन्छ। माथि जाँदै जाँदा तत्त्वहरू हलुका हुँदै जान्छन्, समय लामो हुँदै जान्छ र आत्माको शक्ति बढ्दै जान्छ। माथिल्लो लोकको एक दिन पृथ्वीका हजारौं वर्ष बराबर हुन सक्छ।

यी तहहरू पुराण र उपनिषद्मा वर्णन गरिएका छन् र समाधिमा बापूजीले गर्नुभएको अनुभवसँग मिल्छन्। हाम्रो भौतिक संसारमा पनि हामी यही नियम देख्छौं: हवाईजहाजमा केही किलोमिटर मात्र माथि उड्दा वातावरण पूरै फेरिन्छ। अब कल्पना गर्नुहोस् — शरीरले होइन, स्थूल आयामबाट सूक्ष्म आयामतिर माथि उठ्दा कस्तो होला।

> **"जैसे-जैसे ऊपर जाओगे, तत्व हल्के होते जाएंगे। शक्ति बढ़ती जाएगी।"**
>
> *"जति माथि जानुहुन्छ, तत्त्वहरू त्यति हलुका हुँदै जान्छन्। शक्ति बढ्दै जान्छ।"*

अध्याय

१२

भूलोक, भुवर्लोक र स्वर्गलोक

स्वर्गका राजा नै यस्तो डरमा बाँच्छन् भने स्वर्गले कस्तो स्वतन्त्रता दिन सक्छ?

भूलोक पृथ्वी हो — पाँच तत्त्व (पञ्च तत्त्व) को भौतिक तह। यो घना र गह्रौं छ र माया (भ्रम) ले पूरै ढाकिएको छ। यो कर्म भूमि पनि हो — एउटै मात्र लोक, जहाँ आत्माले कर्म गर्न र आफ्नो भाग्य बनाउन सक्छ।

पृथ्वीमाथि भुवर्लोक छ — पृथ्वी र सूर्यबीचको सूक्ष्म लोक, जसलाई पितृ लोक (पितृहरूको लोक) पनि भनिन्छ। पुरानो समयमा श्राद्ध (पितृ कर्म) मा चढाइएका भोग यहाँ बस्ने आत्माहरूका लागि पठाइन्थे।

भुवर्लोकमा पस्दा हामी स्थूल संसारबाट सूक्ष्म संसारमा पुग्छौं। यहाँका आत्माहरूको शरीर तीन तत्त्वको हुन्छ। धेरैजना अझै पनि इच्छा (वासना) ले बाँधिएका हुन्छन्। पृथ्वीमा जस्तै विभिन्न धर्म र संस्था बनाएर उनीहरू समुदाय र समूहमा बस्छन्।

त्यसमाथि स्वर्गलोक (स्वर्ग) छ। यो भोग योनि हो — भोगको लोक, आध्यात्मिक उन्नतिको होइन। स्वर्गमा बस्ने देवताहरू आफ्ना पुराना असल कर्मको फल भोगेर समय बिताउँछन्। उनीहरू नयाँ कर्म गर्न सक्दैनन्। आध्यात्मिक रूपमा अगाडि बढ्न सक्दैनन्। जम्मा गरेको पुण्य सकिएपछि उनीहरू फेरि पृथ्वीमा पठाइन्छन्।

इन्द्र (स्वर्गका राजा) पनि आफ्नो सिंहासन गुम्ने डरमा सधैं बाँच्छन्। उनी अहंकार र असुरक्षाले भरिएका छन्। पृथ्वीका ऋषिहरूको ध्यान भंग गर्न उनी अरूलाई पठाउँथे — ती ऋषिहरूले उनको सिंहासन चाहेकाले होइन, आफ्नै कमजोरीले उनलाई डर लाग्ने भएकाले। स्वर्गका राजा नै यस्तो डरमा बाँच्छन् भने स्वर्गले कस्तो स्वतन्त्रता दिन सक्छ?

स्वर्गमा पनि सूक्ष्म माया छ — आसक्ति, ईर्ष्या, इच्छा र घमण्ड त्यहाँ पनि छन्, केवल अलि सूक्ष्म रूपमा। स्वर्गको एक दिन पृथ्वीको एक वर्ष बराबर हुन्छ (देव वर्ष)। यो पृथ्वीभन्दा उच्च फ्रिक्वेन्सी (frequency) मा चल्छ। तर यो पनि सबैभन्दा माथिल्लो लोक होइन।

> "स्वर्ग भोग योनि है। वहाँ कर्म नहीं होता। इससे ऊपर उठिए।"
>
> *"स्वर्ग भोगको लोक हो। त्यहाँ कर्म गर्न सकिँदैन। यसभन्दा माथि उठ्नुहोस्।"*

अध्याय

१३

महर्लोक, जनलोक र तपलोक

माथि जाँदै जाँदा समय लामो हुन्छ, तत्त्व हलुका हुन्छन्, माया कमजोर हुन्छ र शक्ति बढ्छ — नियम यही हो।

महर्लोक (एक करोड योजन फैलिएको) स्वर्गमाथि छ। यहाँका आत्माहरू सुख भोग्ने मात्र होइनन्। उनीहरू ज्ञान र विवेकका आत्मा हुन्। स्वर्गको सूक्ष्म मायालाई जितेकाहरू मात्र यस लोकमा पुग्न सक्छन्। यहाँ सम्बन्ध मित्रतामा आधारित हुन्छ, इच्छामा होइन। पुरुष र प्रकृति साथीका रूपमा सँगै रहन्छन्। यहाँ सत्व गुण — शुद्धता र मेलमिलाप — प्रधान हुन्छ।

जनलोक (ध्रुवलोक पनि भनिन्छ — दुई करोड योजन) महान् सन्त र गुरुहरूको लोक हो। यहाँको एक दिन पृथ्वीका १०० वर्ष बराबर हुन्छ। यहाँको वातावरण अत्यन्त शुद्ध छ। व्यक्तिगत अहंकारको भाव धेरै घटेको हुन्छ। यी आत्माहरू निरन्तर आध्यात्मिक चेतनामा बाँच्छन्।

तपलोक (चार करोड योजन) तप (आध्यात्मिक तपस्या) को लोक हो। यहाँ सबैभन्दा महान् ऋषि र मुनिहरू बस्नुहुन्छ। यहाँका बासिन्दा विदेही हुनुहुन्छ — शरीर नै म हुँ भन्ने भावबाट मुक्त। उहाँहरू केवल आत्मा मात्र देख्नुहुन्छ। यहाँको एक दिन पृथ्वीका १०,००० वर्ष बराबर हुन्छ। वायु तत्त्व घटेको हुन्छ; आकाश तत्त्व बढेको हुन्छ।

माथि जाँदै जाँदा समय लामो हुन्छ, तत्त्व हलुका हुन्छन्, माया कमजोर हुन्छ र शक्ति बढ्छ — नियम यही हो। तर ब्रह्मापुरीसम्म माया रहिरहन्छ। साँचो स्वतन्त्रता त्योभन्दा पर छ।

> **"तपलोक में देह नहीं, केवल आत्मा। वहाँ दृष्टि आत्मा को देखती है।"**
>
> *"तपलोकमा शरीर छैन, केवल आत्मा छ। त्यहाँको दृष्टिले आत्मालाई मात्र देख्छ।"*

अध्याय

१४

सत्यलोक, ब्रह्मापुरी र त्योभन्दा पर

कुनै बेला उच्च लोकहरूमा दिव्य प्रकाशले चम्कने ती आत्मा हामी नै हौं।

सबैभन्दा माथि सत्यलोक छ, जुन ब्रह्माको धाम ब्रह्मापुरीसँग जोडिएको छ। यहींबाट ब्रह्माले संकल्प (दिव्य इच्छा) ले सप्तऋषि (सात ऋषि) रच्नुभयो, र उहाँहरूले परम पुरुषहरू (परम सत्ताहरू) रच्नुभयो। उहाँहरूबाट नै सारा सृष्टि बन्यो।

यी परम पुरुषहरूको शरीर सुरुमा परम तत्त्वको थियो। युग बित्दै जाँदा उनीहरू घना रूपहरूमा ओर्लिए — पहिले देवता बने, अनि मायाका कारण र शक्ति घट्दै जाँदा आजका मानव आत्मा बने।

बापूजीको मुख्य ज्ञान यही हो: आज पूजिने ३३ करोड देवता हामीभन्दा भिन्न, टाढा आकाशमा बस्ने कुनै सत्ता होइनन्। ती हामीभित्रै छन्। कुनै बेला उच्च लोकहरूमा दिव्य प्रकाशले चम्कने ती आत्मा हामी नै हौं। काल चक्र र असंख्य जन्महरूबाट हामी आफ्नो मूल अवस्थाबाट खस्यौं। पूज्य नै पुजारी बने। अहिले जाग्ने समय हो।

ब्रह्मापुरीमाथि विष्णुपुरी छ (जसलाई वैकुण्ठ लोक — पालनकर्ता विष्णुको धाम — पनि भनिन्छ)। यो कारण जगत् हो, जहाँ बनावटको पचास प्रतिशत परम तत्त्व र पचास प्रतिशत तीन सूक्ष्म तत्त्व हुन्छ।

विष्णुपुरीमाथि शिवपुरी छ, जहाँ शिव निराकारी र साकारी दुवै रूपमा, सदाशिव र आदि शक्ति (मूल स्त्री शक्ति) सँगै बस्नुहुन्छ। शिवपुरीभन्दा पनि पर परमधाम छ — सबैभन्दा माथिल्लो धाम, मुक्त आत्माको अन्तिम गन्तव्य।

भूलोकदेखि ब्रह्मापुरीसम्म कुनै न कुनै रूपमा माया छ — भूलोकबाट ब्रह्मापुरीतिर जाँदा मायाको स्थूलता बिस्तारै घट्दै जान्छ। ब्रह्मापुरीमा पनि माया अत्यन्त सूक्ष्म रूपमा रहिरहन्छ। आत्मा सबै रचिएका लोकहरू पार गरेर परमधाममा पुगेपछि मात्र सबै किसिमको भ्रम (माया) बाट साँच्चै मुक्त हुन्छ।

बापूजीले भन्नुभएको जागरण ठीक यही हो: तपाईं को हुनुहुन्थ्यो, सम्झनु। कहाँबाट खस्नुभयो, देख्नु। र फर्कने यात्रा सुरु गर्नु — चेतनाका लोकहरू हुँदै माथि उठ्दै, तत्त्वका आवरणका तहहरू फुकाल्दै, परमको असीम प्रकाशमा फेरि विलीन हुनु।

> "आप ही पूज्य थे। आप ही पुजारी बन चुके हैं। अब जागिए।"
>
> *"तपाईं नै कुनै बेला पूज्य हुनुहुन्थ्यो। तपाईं नै पुजारी बन्नुभएको छ। अब जाग्नुहोस्।"*

निर्देशित ध्यान

यस दिनको गहिरो भित्री अनुभव र पूरा निर्देशित ध्यानका लागि कृपया YouTube मा पूरा सत्र हेर्नुहोस्।

खोज्नुहोस्:
Behad Ka Param Gyan — 10 Days Course — Day 3

यहाँ हेर्नुहोस्:
https://www.youtube.com/@bapujidashrathbhaipatel

दिन ३ मा हामीले के बुझ्यौं

- गति (चाल) सबै जीवनको आधार हो। आत्माको बाटो उसका कर्मले बन्छ।
- कालका तीन पक्ष छन्: समय, गति र शक्ति। काल चक्र ब्रह्माण्डीय समयको चक्र हो।
- एक चतुर्युग ४३,२०,००० वर्षको हुन्छ। हामी कलियुगमा छौं — ५,००० वर्ष मात्र बितेका छन्।
- प्रलयका छ तह: नित्य, अर्ध, मन्वन्तर, कल्प, महाकल्प, महाकाल।
- आत्यन्तिक प्रलय व्यक्तिगत मुक्ति हो — मोक्ष — परममा विलीन हुनु।
- चौध लोक माथि उठ्दै जाने आयाम हुन् — पृथ्वीदेखि ब्रह्मापुरी र त्योभन्दा परसम्म।
- स्वर्ग अस्थायी हो। यो अन्तिम गन्तव्य होइन।
- माथिल्ला लोकहरू (महर्लोक, जनलोक, तपलोक) मा शुद्धता र शक्ति बढ्दै जान्छ।
- हामीले पुज्ने देवता हामीभित्रै छन्। युगहरू बित्दै जाँदा हामी खस्यौं। अहिले जाग्ने समय हो।
- साँचो मुक्ति परमधाममा छ — परमात्माको सबैभन्दा माथिल्लो धाम।

सिफारिस गरिएका भिडियो सन्दर्भ

यस पुस्तकमा प्रस्तुत अवधारणाहरूको बुझाइ गहिरो बनाउन तपाईं बापूजी दशरथभाई पटेलका मूल प्रवचनहरू हेर्न सक्नुहुन्छ।

यी छानिएका सत्रहरूले दिन ३ मा बताइएका ब्रह्माण्डीय काल चक्र, प्रलय र चौध लोकबारे अझ गहिरो बुझाइ दिन्छन्।

काल चक्र र ब्रह्माण्डीय समय चक्र

https://youtu.be/k3PpsivhfeA?si=MyjxgJANHEDsUc23
https://youtu.be/y939WlBmYrA?si=-PPquiWVuFkr1SqH
https://youtu.be/BJ1ZDAdXBoE?si=rYBt2-JsCNm_1QIF

प्रलय — ब्रह्माण्डीय प्रलयहरू

https://youtu.be/gy2Dywuk9YI?si=Yl7Z7Iyofe8OT0TZ
https://youtu.be/NHth2iLd_ZI?si=MbvJzsMJLnB-cZz6
https://youtu.be/tNRvzF0gn74?si=URfonC77YJeZj-2Q

चौध लोक र उच्च आयामहरू

https://youtu.be/NqqRpbgLfkQ?si=NSlEoq-LNr509P-J
https://youtu.be/icbBzfNmi9E?si=cTCd7-WZKbNr9ewX
https://youtu.be/ltM7pIqtLKk?si=gfoSvvivZyQJ-MLB

थप खोजका लागि बापूजी दशरथभाई पटेलको आधिकारिक YouTube च्यानलमा अरू धेरै प्रवचन उपलब्ध छन्, जसका दर्शक विश्वभर छन्।

दिन ३ को भिडियोको विवरण (description) बक्स पनि हेर्न अनुरोध गरिन्छ, जहाँ गहिरो अध्ययनका लागि थप सम्बन्धित लिंक र सामग्री दिइएका छन्।

शृंखला जारी

यो १० दिने शृंखलाको दिन ३ हो

"बेहदको परम ज्ञान (Behad Ka Param Gyan)"

१० दिने दिव्य ज्ञान पाठ्यक्रम

दिन ४ मा हामी ब्रह्मापुरी, विष्णुपुरी र शिवपुरीलाई विस्तारमा हेर्नेछौं — र परमधाम अनि हाम्रो युनिभर्सभन्दा परका आयामहरूलाई पनि।

आफ्नो यात्रा जारी राख्नुहोस्

दिन ४: उच्च लोकहरू र परमधाम

बापूजीका अनमोल वचनहरू — ब्रह्माण्डीय काल चक्र र अस्तित्वका आयामहरू

"गति ही जीवन का आधार है। जहाँ गति है, वहाँ सृष्टि है।"

"अर्थ: गति नै जीवनको आधार हो। जहाँ गति छ, त्यहाँ सृष्टि छ।"

"काल चक्र से परे जाना ही मुक्ति है। जब तक आत्मा इस चक्र में बंधी है, तब तक मुक्ति नहीं।"

"अर्थ: काल चक्रभन्दा पर जानु नै मुक्ति हो। जबसम्म आत्मा यस पाङ्गामा बाँधिएको छ, तबसम्म मुक्ति छैन।"

"समय को सीमित मत समझिए। यह विशाल है, अकल्पनीय है।"

"अर्थ: समयलाई सीमित नठान्नुहोस्। यो विशाल छ। यो कल्पनाभन्दा बाहिर छ।"

"जन्म और मृत्यु का चक्र नित्य है। यह रुकता नहीं।"

"अर्थ: जन्म र मृत्युको चक्र नित्य छ। यो कहिल्यै रोकिँदैन।"

"जब एक चतुर्युग बीतता है, तब अर्ध प्रलय होता है। तमोप्रधान दुनिया समाप्त हो जाती है।"

"अर्थ: जब एउटा चतुर्युग बित्छ, तब अर्ध प्रलय हुन्छ। अन्धकार हाबी भएको संसारको अन्त्य हुन्छ।"

"मनु के साथ सब बदलते हैं — इन्द्र, ऋषि, देवता, पितृगण। सबका समय पूरा होता है।"

"अर्थ: हरेक मनुसँगै सबै फेरिन्छन् — इन्द्र, ऋषि, देवता, पितृ। सबैको समय सकिन्छ।"

"स्वर्ग लोक भी शाश्वत नहीं है। इससे ऊपर उठिए।"

"अर्थ: स्वर्ग पनि शाश्वत छैन। त्योभन्दा माथि उठ्नुहोस्।"

"महाशिव का एक पल — ब्रह्मा के सौ वर्ष। यही समय का अंतर है।"

"अर्थ: महाशिवको एक पल ब्रह्माका १०० वर्ष बराबर हुन्छ। समयको फरक यही हो।"

"अनंतानंत ब्रह्मांड बनते हैं, बिगड़ते हैं। यही महाकाल प्रलय का सत्य है।"

"अर्थ: अनन्त ब्रह्माण्ड बन्छन् र नष्ट हुन्छन्। महाकाल प्रलयको सत्य यही हो।"

"मोक्ष मतलब अपने सृष्टिकर्ता में समा जाना। यही आत्यंतिक प्रलय है।"

"अर्थ: मोक्षको अर्थ आफ्नो सृष्टिकर्तामा फेरि विलय हुनु हो। यही आत्यन्तिक प्रलय हो।"

❝

"जैसे-जैसे ऊपर जाओगे, तत्व हल्के होते जाएंगे। शक्ति बढ़ती जाएगी।"

"अर्थ: जति माथि जानुहुन्छ, तत्त्वहरू त्यति हलुका हुँदै जान्छन्। शक्ति बढ्दै जान्छ।"

❝

"स्वर्ग भोग योनि है। वहाँ कर्म नहीं होता। इससे ऊपर उठिए।"

"अर्थ: स्वर्ग भोगको लोक हो। त्यहाँ कर्म गर्न सकिँदैन। यसभन्दा माथि उठ्नुहोस्।"

❝

"तपलोक में देह नहीं, केवल आत्मा। वहाँ दृष्टि आत्मा को देखती है।"

"अर्थ: तपलोकमा शरीर छैन, केवल आत्मा छ। त्यहाँको दृष्टिले आत्मालाई मात्र देख्छ।"

❝

"आप ही पूज्य थे। आप ही पुजारी बन चुके हैं। अब जागिए।"

"अर्थ: तपाईं नै कुनै बेला पूज्य हुनुहुन्थ्यो। तपाईं नै पुजारी बन्नुभएको छ। अब जाग्नुहोस्।"

शब्दावली

बेहदको परम ज्ञान शृंखलाको मानक शब्दावली

१. **आदि शक्ति** (Aadi Shakti)

आदिम स्त्री शक्ति — मूल रचनात्मक ऊर्जा। शक्तिको पहिलो रूप, जसबाट ब्रह्माण्डीय तहहरूमा अरू सबै शक्तिहरू निस्कन्छन्।

२. **आकाश तत्त्व** (Akash Tatva)

आकाश — पाँच स्थूल तत्त्वमध्ये सबैभन्दा सूक्ष्म; ध्वनि र अनन्त फैलावटको माध्यम। कारण शरीर पूरै आकाश तत्त्वले बनेको हुन्छ।

३. **अर्ध प्रलय** (Ardha Pralaya)

आधा प्रलय — एक चतुर्युगको अन्त्यमा आउने महाजलप्रलय। मानव जातिको सबैभन्दा अन्धकारप्रधान भाग बगाएर लगिन्छ, र आंशिक रूपमा नयाँ बनेको पृथ्वीमा नयाँ सत्युग सुरु हुन्छ।

४. **आत्मा** (Atma)

आत्मा — शरीर र मनभन्दा परको सनातन, चेतन सत्ता। साँचो 'म', जुन जन्म–जन्म र आयाम–आयाम हुँदै यात्रा गर्छ। आफ्नो मूल अवस्थामा आत्मा निराकार दिव्य प्रकाश (परम प्रकाश) हो र सबै जीवन–ऊर्जाको स्रोत हो।

५. **आत्यन्तिक प्रलय** (Atyantik Pralaya)

अन्तिम प्रलय — व्यक्तिगत मुक्ति (मोक्ष)। अरू प्रलयहरूभन्दा फरक, यो ब्रह्माण्डीय होइन, गहिरो रूपमा व्यक्तिगत हो: एउटा आत्माले परमात्मालाई साक्षात्कार गर्छ र सधैंका लागि आफ्नो स्रोतमा विलय हुन्छ।

६. **बेहद** (Behad)

असीम, अनन्त, सीमारहित — जसको कुनै हद छैन। साधारण ब्रह्माण्डीय सीमाभन्दा परका आयाम, ज्ञान वा आत्माहरूको वर्णन गर्न प्रयोग गरिन्छ; त्यो ठाउँ, जहाँ 'अनन्त' शब्दकै अर्थ खुल्छ।

७. **भावातीत** (Bhavatit)

भावभन्दा पर — त्यो अवस्था, जसमा आत्मा भावना, संवेग र प्रतिक्रियाबाट मुक्त हुन्छ। मनको मनोदशाले नरंगिएको शुद्ध चेतना।

८. **भोग योनि** (Bhog Yoni)

भोगको लोक — जहाँ विगतको राम्रो कर्म सुखका रूपमा भोगिन्छ, तर नयाँ कर्म बनाउन सकिँदैन। स्वर्गलोक भोग योनि हो; कर्म पृथ्वीमा मात्र गरिन्छ।

९. **भूलोक** (Bhuloka)

पृथ्वी — पाँच स्थूल तत्त्वको भौतिक लोक। भूलोक सृष्टिको सबैभन्दा बाक्लो तह हो, पूरै मायाले ढाकिएको, तर यसको एउटा बेग्लै विशेषता छ — यो कर्म भूमि हो, एक मात्र ठाउँ, जहाँ नयाँ कर्म बनाउन र जलाउन सकिन्छ।

१०. **भुवर्लोक** (Bhuvarloka)

पृथ्वी र सूर्यबीचको सूक्ष्म लोक — जसलाई पितृ लोक (पितृहरूको लोक) पनि भनिन्छ। शरीर छोडिसकेका तर अझै माथिल्ला आयाम नपाएका आत्माहरू यहाँ सूक्ष्म रूपमा बस्छन्।

११. **ब्रह्मा** (Brahma)

ब्रह्माण्डका रचयिता — ब्रह्मापुरीमा बस्नुहुन्छ र संकल्पबाट सप्तऋषि र त्यसपछिका सबै प्राणी रच्नुहुन्छ। ब्रह्माको आयुले ठूला ब्रह्माण्डीय काल चक्रहरू चलाउँछ।

१२. **ब्रह्माण्ड** (Brahmanda)

सौरमण्डल — आफ्नै रचयिता (शिव), आफ्नै परमधाम र आफ्नै चौध लोक भएको एउटा पूरा ब्रह्माण्डीय प्रणाली। ब्रह्माण्डीय सृष्टिको सबैभन्दा सानो एकाइ; हाम्रो ब्रह्माण्डमा नौ ग्रह र पृथ्वीमाथिका सात लोक छन्।

१३. **ब्रह्मापुरी** (Brahmapuri)

ब्रह्माको धाम — ब्रह्माण्डभित्रको सबैभन्दा माथिल्लो लोक, जहाँ रचयिता ब्रह्मा बस्नुहुन्छ र दिव्य इच्छाबाट सप्तऋषि र त्यसपछिका सबै सृष्टि प्रकट गर्नुहुन्छ।

१४. **चतुर्युग** (Chaturyuga)

चार युगको चक्र — सत्युग, त्रेता, द्वापर, कलियुग — जम्मा ४३,२०,००० मानव वर्ष। पृथ्वीमा ब्रह्माण्डीय समयको आधारभूत एकाइ।

१५. **देव वर्ष** (Deva Varsha)

दिव्य वर्ष — देवताहरूको एक दिन एक मानव वर्ष बराबर हुन्छ। हरेक लोकमा समय फरक–फरक गतिमा चल्छ; माथिल्ला आयामहरूले लामा–लामा अवधिलाई एकै दिनका रूपमा अनुभव गर्छन्।

१६. **देवता** (Devatas)

देवी–देवता — स्वर्गीय लोक (स्वर्गलोक) का देव र देवीहरू। जम्मा भएको राम्रो कर्मले यो स्थान कमाएका आत्माहरू; उनीहरू स्वर्गको सुख भोग्छन्, तर नयाँ कर्म बनाउन सक्दैनन्।

१७. **द्वापर युग** (Dwapara Yuga)

ताम्र युग — ८,६४,००० मानव वर्ष। धर्म दुई खुट्टामा उभिन्छ; विभाजन र द्वन्द्व बढ्न थाल्छन्; आत्मासँगको सम्बन्ध झन् मधुरो हुँदै जान्छ।

१८. **गति** (Gati)

गति, चाल, वेग — आत्माको कर्म र चेतनाका आधारमा बन्ने त्यसको बाटो। सृष्टिमा गतिबिना कुनै कुरा छैन; परमाणुदेखि आकाशगंगासम्म सबै कुरा चल्छ, र आत्माको गतिले त्यसको गन्तव्य तय गर्छ।

१९. **ज्ञान दान** (Gyaan Daan)

ज्ञानको दान — महा दान, सबैभन्दा ठूलो दान। परम आध्यात्मिक ज्ञान बाँड्नाले आत्मालाई सधैंका लागि मुक्त गर्छ, तर भौतिक दानले एक जन्मलाई मात्र सजिलो बनाउँछ।

२०. **हद** (Had)

सीमित — सीमाभित्रको, सीमा भएको, साधारण सृष्टिभित्रका ब्रह्माण्डीय सीमाहरूको क्षेत्र। परम्परागत आयामभित्रका सबै कुरा जनाउन बेहदको विपरीत प्रयोग गरिन्छ।

२१. **हृदय गति** (Hridaya Gati)

मुटुको लय — मुटुको धड्कन। शरीरभित्र चक्रीय गतिको सबैभन्दा नजिकको अनुभव, जसले ठूला ब्रह्माण्डीय गतिहरूलाई प्रतिबिम्बित गर्छ।

२२. **इन्द्र** (Indra)

स्वर्गका राजा — स्वर्गलोकका शासक; देवताहरूका प्रमुख। हरेक मन्वन्तरमा इन्द्र फेरिन्छन्; ब्रह्माण्डीय काल चक्रहरूमा धेरै इन्द्र आए र गए।

२३. **जनलोक** (Janaloka)

पाँचौं लोक, जसलाई ध्रुवलोक पनि भनिन्छ — महान् सन्त र गुरुहरूको लोक। जनलोकको एक दिन पृथ्वीको १०० वर्ष बराबर हुन्छ। यहाँका आत्माहरू उच्च सत्यहरूको लामो चिन्तनमा लागिरहन्छन्।

२४. **जीवात्मा** (Jivatma)

जन्म–मृत्युमा बाँधिएको व्यक्तिगत जीवित आत्मा। शरीरहरूको चक्रमा ओर्लिसकेपछिको आत्मा, जसले एउटै ब्रह्माण्डभित्र जन्म–जन्मसम्म कर्म र संस्कार बोकेर हिँड्छ।

२५. **काल** (Kaal)

समय — गहिरो तहमा गति र शक्ति (कला) पनि। बेहद ज्ञानमा काल गतिबाट छुट्टिएको छैन; हामीले समय भनेर नाप्ने कुरा वास्तवमा सबै आयामहरूमा चलिरहेको ब्रह्माण्डीय गतिको लय हो।

२६. **काल अग्नि** (Kaal Agni)

समयको ब्रह्माण्डीय आगो — प्रलयको आगो, जसले ठूला प्रलयहरू ल्याउँछ। प्रलयको हरेक तहमा काल अग्निले समयले सिध्याइसकेका कुरालाई गलाइदिन्छ।

२७. **काल चक्र** (Kaal Chakra)

समयको पाङ्ग्रो — सृष्टि, पालन र प्रलयको ब्रह्माण्डीय चक्र, जुन कल्प, मन्वन्तर, चतुर्युग र जन्महरूमा अनन्त घुमिरहन्छ। बेहद ज्ञानको लक्ष्य काल चक्रलाई पूरै पार गर्नु हो।

२८. **कैवल्य** (Kaivalya)

मुक्त आत्माको पूरा शुद्धता र पूरा स्वतन्त्रता। शुद्ध चेतनामा पूरै एक्लो हुने अवस्था, प्रकृतिका सबै गुण र परिवर्तनभन्दा पर।

२९. **कलियुग** (Kaliyuga)

अन्धकारको युग — ४,३२,००० मानव वर्ष। हालको युग, जसमा तमोगुण प्रबल छ; धर्म एउटै खुट्टामा उभिन्छ; आध्यात्मिक अज्ञान, दुःख र द्वन्द्व चरम सीमामा छन्।

३०. **कल्प प्रलय** (Kalpa Pralaya)

ब्रह्माको दिनको अन्त्यमा हुने प्रलय — जब १,००० चतुर्युग बित्छन् र चौध मनु आएर गइसक्छन्, तब तल्ला तीन लोक (भूलोक, भुवर्लोक, स्वर्ग) नष्ट हुन्छन्।

३१. **कारण शरीर** (Karana Sharira)

आकाश तत्त्वले मात्र बनेको कारण शरीर — अस्तित्वको सबैभन्दा गहिरो तह, जहाँ आत्माका असंख्य जन्महरूका सबै कर्मका हिसाब जम्मा रहन्छन्। भाग्य यहींबाट खुल्दै जान्छ।

३२. **कर्म** (Karma)

कारण र फलको सार्वभौम नियम — हरेक विचार, काम र मनसायले आफ्नो अनुरूप फल जन्माउँछ। कर्म सजाय वा इनाम होइन, आत्माले छोड्ने हरेक स्पन्दनप्रति अस्तित्वको ठीक–ठीक प्रतिक्रिया हो।

३३. **कर्म भूमि** (Karma Bhumi)

कर्मको भूमि — पृथ्वी, जहाँ आत्माहरू खास गरी कर्म गर्न र कर्मका हिसाब जलाउन स्थूल शरीर लिन्छन्। सबै लोकहरूमध्ये पृथ्वी मात्र साँचो कर्म भूमि हो।

३४. **लोक** (Loka)

सृष्टिको एक तह — ब्रह्माण्ड, आकाशगंगा वा युनिभर्सभित्रको एउटा आयाम। हरेक लोक आफ्नै प्राणी, नियम र तत्त्व भएको छुट्टै क्षेत्र हो; लोकहरू हुँदै माथि उठ्नु भनेको अस्तित्वका झन्–झन् सूक्ष्म अवस्थाहरूमा उठ्नु हो।

३५. **महाकारण शरीर** (Mahakarana Sharira)

महान् कारण शरीर — परम तत्त्वले बनेको। यो शरीर साधारण ब्रह्माण्डीय अस्तित्वभन्दा धेरै माथिका आयामहरूमा काम गर्ने उन्नत आत्माहरूको हुन्छ।

३६. **महाकाल प्रलय** (Mahakaal Pralaya)

महान् ब्रह्माण्डीय प्रलय — एउटा आकाशगंगाभित्रका सबै ब्रह्माण्डलाई एकैपटक नष्ट गर्छ। महाशिव (आकाशगंगा चलाउने ब्रह्माण्डीय रूप) ले लामा–लामा ब्रह्माण्डीय युगपछि यो विशाल प्रलय ल्याउनुहुन्छ।

३७. **महाकल्प प्रलय** (Mahakalpa Pralaya)

ब्रह्माको सय वर्षको अन्त्यमा हुने प्रलय — सिंगो ब्रह्माण्ड नष्ट हुन्छ, चौधै लोक नष्ट भएर जान्छन्, र एउटा सौरमण्डलको चक्र आफ्नो अन्त्यमा पुग्छ।

३८. **महर्लोक** (Maharloka)

चौथो लोक — स्वर्गभन्दा माथिका ज्ञानी आत्माहरूको लोक। स्वर्गभन्दा माथि रहेको महर्लोकमा बढी आध्यात्मिक शक्ति भएका र भोगको बन्धन कम भएका आत्माहरू बस्छन्।

३९. **महाशिव** (Mahashiva)

महान् शिव — एउटा आकाशगंगा (महा ब्रह्माण्ड) का निराकार रचयिता। उहाँ आकाशगंगाको महा परमधाममा बस्नुहुन्छ र ८ देखि १२ कला आध्यात्मिक शक्ति राख्नुहुन्छ। हाम्रो आकाशगंगा Milky Way का महाशिवसँग ९–१० कला छ।

४०. **मनु** (Manu)

पहिलो मानव पुर्खा — एक मन्वन्तरका लागि सभ्यताका पिता। हरेक मनुसँगै एउटा पूरा मानव वंश र संस्कृति बन्छ, आफ्नो बाटो पूरा गर्छ र सकिन्छ।

४१. **मन्वन्तर** (Manvantara)

एक मनुको शासनको अवधि — ७१ चतुर्युग बराबर। हरेक मन्वन्तरपछि सिंगो मानव सभ्यता आफ्ना इन्द्र, देवता र ऋषिहरूसहित सकिन्छ र नयाँ सुरु हुन्छ।

४२. **मन्वन्तर प्रलय** (Manvantara Pralaya)

एक मन्वन्तरको अन्त्यमा हुने प्रलय — ७१ चतुर्युगपछि एक मनुको सिंगो सभ्यता सकिन्छ; त्यस युगका इन्द्र, देवता, सप्तऋषि र मानव वंशको अन्त्य हुन्छ।

४३. **मार्कण्डेय पुराण** (Markandeya Purana)

प्राचीन पवित्र ग्रन्थ — ब्रह्माण्डको इतिहासका विशाल अवधिहरूमा हुने ब्रह्माण्डीय काल चक्र, मन्वन्तर, कल्प र ठूला प्रलयहरूको विस्तृत वर्णन गर्छ।

४४. **माया** (Maya)

महा भ्रम — त्यो पर्दा, जसले आत्माको साँचो स्वभाव लुकाउँछ र शरीर, नाता र देखिने संसारप्रति आसक्ति जगाउँछ। माथिल्ला लोकहरूमा पनि माया अझ सूक्ष्म रूपमा काम गर्छ; परमधाममा मात्र यो सकिन्छ।

४५. **मोक्ष** (Moksha)

मुक्ति — जन्म–मृत्युको चक्रबाट अन्तिम छुटकारा। बेहदको ज्ञानमा मोक्ष (जसलाई आत्यन्तिक प्रलय पनि भनिन्छ) आत्माको परमात्मामा पूरै फर्किएर विलय हुनु हो।

४६. **मुनि** (Munis)

चिन्तनशील तपस्वी — मौन ध्यान, तप र टाढाका आयामहरूमा लामो आध्यात्मिक साधनाबाट भित्री अनुभूतिमा समर्पित ऋषिहरू।

४७. **नरक** (Narak)

नरक — हानिकारक र पापपूर्ण कर्मबाट बन्ने दुःखको अवस्था। विकर्मले गह्रौं भएका आत्मा नरकमा खस्छन्; यो सजाय होइन, बाक्ला संस्कारको स्वाभाविक परिणाम हो।

४८. **निराकारी** (Nirakari)

निराकार — शुद्ध परम प्रकाश (परम दिव्य प्रकाश) का रूपमा रहेको आत्माको मूल दिव्य अवस्था। यस निराकार अवस्थामा रचयितालाई 'सत्यम् शिवम् सुन्दरम्' भनिन्छ; यही

आत्माको सबैभन्दा साँचो र अन्तिम स्वभाव हो।

४९. **नित्य प्रलय** (Nitya Pralaya)

दिनहुँको प्रलय — एक–एक जीवको जन्म र मृत्युको निरन्तर चक्र। हरेक क्षण कतै एउटा शरीर जन्मिन्छ र कतै एउटा शरीर मर्छ; यही नित्य प्रलय हो, जुन कहिल्यै नरोकिई चलिरहन्छ।

५०. **पञ्च तत्त्व** (Panch Tatva)

पाँच स्थूल तत्त्व — माटो (पृथ्वी), पानी (जल), आगो (अग्नि), हावा (वायु) र आकाश। भूलोक र स्थूल शरीर पूरै पञ्च तत्त्वले बनेका छन्।

५१. **परम महाशिव** (Param Mahashiva)

परम महान् शिव — एउटा युनिभर्स (परम महाब्रह्माण्ड) का निराकार रचयिता। उहाँ युनिभर्सको परम धाममा बस्नुहुन्छ र उहाँसँग १६ कला दिव्य शक्ति हुन्छ।

५२. **परमशान्ति** (Param Shanti)

परम शान्ति — सुख र दुःखभन्दा परको, पूरै स्थिरताको सबैभन्दा उच्च अवस्था। आत्मा परम प्रकाशबाट पहिलो पटक निस्किँदाको मूल स्पन्दन; हरेक आध्यात्मिक साधकको लक्ष्य।

५३. **परम तत्त्व** (Param Tatva)

परम तत्त्व — पाँच स्थूल तत्त्व (पञ्च तत्त्व) भन्दा सूक्ष्म। माथिल्ला आयामहरूको पदार्थ; साधारण पदार्थभन्दा धेरै बढी आध्यात्मिक ऊर्जा बोक्छ।

५४. **परमात्मा** (Paramatma)

परम आत्मा — आत्माहरूका रचयिता। निराकार दिव्य प्रकाशको अवस्थामा आत्मासँग संकल्पमार्फत धेरै आत्मा रच्ने अपार शक्ति हुन्छ, र तब त्यसलाई परमात्मा भनिन्छ। हिन्दू शास्त्रमा यो अवस्थालाई 'सत्यम् शिवम् सुन्दरम्' भनिएको छ।

५५. **परमधाम** (Paramdham)

परम धाम — कुनै पनि सृष्टिको सबैभन्दा माथिल्लो तह, जहाँ रचयिता परम प्रकाशको शुद्ध निराकार रूपमा बस्नुहुन्छ। सृष्टिको हरेक तहको आफ्नै परमधाम हुन्छ: सौरमण्डल,

आकाशगंगा, युनिभर्स, मल्टिभर्स र त्यसभन्दा माथि।

५६. **परार्ध** (Parardha)

ब्रह्माको आयुको आधा — पचास दिव्य वर्ष, कल्पना गर्नै नसकिने लामो ब्रह्माण्डीय समय। दुई परार्ध मिलेर ब्रह्माको एक सय दिव्य वर्षको पूरा आयु बन्छ।

५७. **प्रकृति** (Prakriti)

प्रकृति — स्त्री रचनात्मक सिद्धान्त र आत्मालाई घेरेको रचनात्मक ऊर्जा। प्रकृति त्यो आधार हो, जसमा सबै रूप देखा पर्छन्; यसलाई सत्व, रज र तम — यी तीन गुणले चलाउँछन्।

५८. **प्रलय** (Pralaya)

प्रलय — विभिन्न ब्रह्माण्डीय तहमा समय–समयमा हुने विनाश। प्रलयले एउटा चक्रको अन्त्य र अर्को सुरु हुनुअघिको विश्राम जनाउँछ; सृष्टिमा आत्माबाहेक केही पनि स्थायी छैन।

५९. **पुराण** (Puranas)

प्राचीन पवित्र इतिहास — हिन्दू साहित्यको त्यो भाग, जसले ब्रह्माण्डीय घटना, दिव्य जीवनी र सौरमण्डल तथा ब्रह्माण्डहरूको इतिहास कथाका रूपमा लेखेर राखेको छ।

६०. **पुरुष** (Purusha)

पुरुष सिद्धान्त — चेतना; चैतन्य। सांख्य दर्शनमा पुरुष साक्षी चेतना हो, जुन रचनात्मक भौतिक सिद्धान्तका रूपमा प्रकृतिसँग जोडा बनेर रहन्छ।

६१. **ऋषि** (Rishis)

ऋषिहरू — सत्यका द्रष्टा, जसले तप र प्रत्यक्ष दर्शनबाट दिव्य ज्ञानको अनुभूति गर्नुभयो। वैदिक र सनातन शिक्षाका मूल प्रसारक।

६२. **साकारी** (Sakari)

स्थूल रूप — आत्माको ऊर्जा अझ घट्दै जाँदा त्यसले स्थूल भौतिक शरीर लिन्छ। यो पाँच स्थूल तत्त्व (माटो, पानी, आगो, हावा, आकाश) को देखिने रूप हो, जुन हामी पृथ्वीमा अनुभव गर्छौं।

६३. **समाधि** (Samadhi)

ध्यानको सबैभन्दा गहिरो, साधारण चेतनाभन्दा माथिको अवस्था — दिव्यमा पूरै लीन हुनु। समाधिमा आत्मा आफ्नो मूल निराकार अवस्थामा विश्राम गर्छ र विचारबिनै सोझै ज्ञान पाउँछ। बापूजीले प्रकट गर्नुभएका ज्ञान वर्षौंको गहिरो समाधिबाट आएका हुन्।

६४. **संकल्प** (Sankalpa)

दिव्य इच्छा — त्यो रचनात्मक मनसाय, जसबाट ब्रह्मा र अन्य रचयिताहरूले लोक, जीव र तत्त्व रच्नुहुन्छ। संकल्प चेतना र प्रकट हुने रूप बीचको पुल हो।

६५. **संस्कार** (Sanskaras)

आत्माले बोक्ने छाप र बानी — हरेक विचार, कर्म र भावनाले कारण शरीरमा एउटा डोब छोड्छ। असंख्य जन्महरूमा संस्कार थुप्रिँदै जान्छन् र व्यक्तित्व तथा कर्मका ढाँचालाई आकार दिन्छन्।

६६. **सप्तऋषि** (Sapta Rishis)

सात महान् ऋषि — सृष्टिलाई मार्गदर्शन गर्न ब्रह्माले आफ्नो संकल्पबाट रच्नुभएका। सप्तऋषि हरेक मन्वन्तरका आधारभूत द्रष्टा हुनुहुन्छ, जसले ब्रह्माण्डीय युगहरूभरि सनातन ज्ञान अघि बढाउनुहुन्छ।

६७. **सत्युग** (Satyuga)

सत्यको युग — १७,२८,००० मानव वर्ष। त्यो सुनौलो युग, जब धर्म पूरा हुन्छ, जीवहरू शुद्ध चेतनामा बाँच्छन् र आत्माको आफ्नो उत्पत्तिसँगको सम्बन्ध टुटेको हुँदैन।

६८. **शक्ति** (Shakti)

आध्यात्मिक शक्ति — सक्रिय रचनात्मक बल; ऊर्जा। एउटा ब्रह्माण्डमा आकारी शिवले पहिले आफ्नो जोडाका रूपमा आकारी शक्ति रच्नुहुन्छ; शिव र शक्ति मिलेर सारा सृष्टि अघि बढाउनुहुन्छ। आकाशगंगा र युनिभर्सको तहमा पनि यही कुरा महा शक्ति र परम महा शक्तिका रूपमा लागू हुन्छ।

६९. **शिव** (Shiva)

परिवर्तनकर्ता — एउटा सौरमण्डल (ब्रह्माण्ड) का निराकार रचयिता। शिव ब्रह्माण्डको परमधाममा बस्नुहुन्छ। उहाँले पहिले आफ्नो ऊर्जाबाट आकारी शिव रच्नुहुन्छ, र आकारी

शिवले थप सृष्टिका लागि आफ्नो जोडाका रूपमा आकारी शक्ति रच्नुहुन्छ।

७०. **शिवपुरी** (Shivapuri)

शिवको धाम — विष्णुपुरीभन्दा माथिको लोक, जहाँ परिवर्तनको सिद्धान्त बस्छ। एउटा ब्रह्माण्डभित्र ब्रह्माण्डीय परिवर्तन र प्रलयको आयाम।

७१. **स्थूल** (Sthula)

स्थूल — भौतिक; सृष्टिको बाक्लो भौतिक आयाम, जुन पाँच देखिने तत्त्वले बनेको छ। भूलोक र मानव शरीर स्थूल क्षेत्रमा पर्छन्।

७२. **सूक्ष्म** (Sukshma)

सूक्ष्म — स्थूल र कारण बीचको भौतिक नभएको आयाम। छाप, स्पन्दन, ऊर्जा र सूक्ष्म शरीरहरूको क्षेत्र, जसमार्फत आत्माले स्थूल शरीर चलाउँछ।

७३. **स्वर्ग / स्वर्गलोक** (Swarga / Swargaloka)

स्वर्ग — देवताहरूको दिव्य लोक र तेस्रो लोक। स्वर्ग भोग योनि हो, विगतका असल कर्मको फल भोग्ने ठाउँ। स्वर्गको एक दिन पृथ्वीको एक मानव वर्ष बराबर हुन्छ, तर यहाँ नयाँ कर्म बन्दैन।

७४. **तमोप्रधान** (Tamo Pradhaan)

अन्धकार, अज्ञान र जडताले भरिएको — त्यो गुण, जुन कलियुग र अर्ध प्रलयमा झन् बढ्छ। आत्माको शुद्ध प्रकाशबाट सबैभन्दा टाढाको चेतनाको अवस्था।

७५. **तपलोक** (Tapaloka)

छैटौं लोक — सबैभन्दा महान् ऋषिहरूको लोक, जो स्थूल शरीरबिना आत्माका रूपमा रहनुहुन्छ। यहाँ आत्माको भित्री दृष्टिले इन्द्रियको माध्यमबिना सोझै यथार्थ देख्छ।

७६. **तप** (Tapas)

आध्यात्मिक तपस्या — अनुशासित भित्री अभ्यास, जसबाट ऊर्जा जोगिन्छ र चेतना शुद्ध हुन्छ। तपको आगोले जन्म–जन्ममा थुप्रिएका संस्कार जलाइदिन्छ।

७७. **त्रेता युग** (Treta Yuga)

चाँदीको युग — १२,९६,००० मानव वर्ष। धर्म तीन खुट्टामा उभिन्छ; मानव आयु, सद्गुण र चेतना सत्युगको नापको तीन चौथाइमा घट्छन्।

७८. **उपनिषद्** (Upanishads)

वैदिक परम्पराका दार्शनिक शास्त्र — सन्त र द्रष्टाहरूका प्रत्यक्ष अनुभूतिका अभिलेख, जुन आत्मा, ब्रह्म र मुक्तिको स्वभावमा केन्द्रित छन्।

७९. **वासना** (Vasana)

गहिरो जरा गाडेको इच्छा — आसक्तिको सूक्ष्म बीउ, जसले आत्मालाई फेरि जन्ममा धकेल्छ। वासना संस्कारभन्दा पनि सूक्ष्म हुन्छ र आत्मालाई जन्म–जन्मसम्म दोहोरिने अनुभवतिर तान्छ।

८०. **विदेही** (Videhi)

देह–चेतनाबाट मुक्त — त्यो मुक्त अवस्था, जसमा आत्माले आफूलाई केवल आत्माका रूपमा देख्छ र अब कुनै पनि शरीररूपी वाहनसँग आफूलाई जोड्दैन। शुद्ध आत्माको द्रष्टा।

८१. **विष्णु** (Vishnu)

सृष्टिका पालनकर्ता — विष्णुपुरी (कारण जगत्) मा बस्नुहुन्छ। उहाँको पालन गर्ने शक्तिबाट युगहरूका चक्र र जीवहरूको जीवन ब्रह्माण्डीय समयको विशाल अवधिभरि चलिरहन्छन्।

८२. **विष्णुपुरी** (Vishnupuri)

विष्णुको धाम — ब्रह्मापुरीभन्दा माथिको कारण जगत्, जहाँ विष्णुले सृष्टिको पालन गर्नुहुन्छ। पालन गर्ने सिद्धान्तको लोक, ब्रह्माको रचनाको लोकभन्दा सूक्ष्म।

८३. **योजन** (Yojana)

दूरीको प्राचीन एकाइ — करिब १२ देखि १५ किलोमिटर। पुराणहरूमा लोकहरू र आकाशीय पिण्डहरू बीचका विशाल ब्रह्माण्डीय दूरी बताउन प्रयोग गरिएको।

आगामी चलचित्र

परमशान्ति: अन्तिम परम सत्य

PARAMSHANTI: ANTIM PARAM SATYA

बापूजी दशरथभाई पटेलबारेको एक आध्यात्मिक चलचित्र

प्रस्तुतकर्ता: विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय

आध्यात्मिक चलचित्र आउँदैछ

२०२६

चाँडै... संसारले जान्नेछ

बापूजी दशरथभाई पटेलको दिव्य जीवन, यात्रा र परम सत्यको प्राप्तिमा आधारित एक आगामी आध्यात्मिक जीवनी चलचित्र। यस चलचित्रले बापूजीको असाधारण बाटोलाई पछ्याउँछ — मानिसहरूको दुःखबारे ईश्वरलाई प्रश्न गर्ने एक युवा आत्मादेखि, परम शान्ति अर्थात् अन्तिम परम सत्य — अन्तिम, सबैभन्दा ठूलो सत्य — को परम आध्यात्मिक प्राप्तिसम्म।

चाँडै आउँदैछ...

हामीसँग जोडिनुहोस्

बापूजी र परमशान्ति परिवारसँग यो यात्रा जारी राख्नुहोस्। बापूजीका दैनिक लाइभ सत्रहरू, निर्देशित ध्यान र भिडियो शिक्षाहरू — निःशुल्क र सबैका लागि खुला।

इमेल

anant@paramshanti.org
ankur@paramshanti.org

वेबसाइटहरू

www.paramshanti.org
www.paramshantiblogs.org

YouTube च्यानलहरू

youtube.com/@BapujiDashrathbhaiPatel
youtube.com/@maakadivyasandesh7661
youtube.com/@spiritualpodcastwithanant
youtube.com/@paramshantimeditation

Facebook

facebook.com/discoveryofnewworldcom
facebook.com/bapujidashrathbhaipatel

Instagram

instagram.com/bapujidashrathbhaipatel
instagram.com/spiritualpodcastwithanant
instagram.com/paramshanti.motivation

X (Twitter)

x.com/bapujiofficial
x.com/sakshipatel85
x.com/anant982511

सबै प्रमुख प्लेटफर्महरूमा उपलब्ध

यो पुस्तक र बापूजी दशरथभाई पटेलका अन्य पुस्तकहरू सबै प्रमुख अनलाइन इ–बुक प्लेटफर्म र पुस्तक पसलहरूमा उपलब्ध छन्।

पूरा पुस्तकालय र निःशुल्क डाउनलोडका लागि www.paramshantiblogs.org मा जानुहोस्।

Google Play Store मा चाँडै आउँदैछ

हाम्रा परमशान्ति एपहरू चाँडै Google Play Store मा उपलब्ध हुनेछन्। पर्खनुहोस्...

paramshanti.org

YouTube च्यानल

निःशुल्क पुस्तकहरू — paramshantiblogs.org

ठेगाना

Vishwa Parivartak Ishwariya Vidhyalay
c/o Paramshanti Bhawan, Chenpur
Near Chenpur Bus Stand, New Ranip Road
Ahmedabad, Gujarat – 382470, India

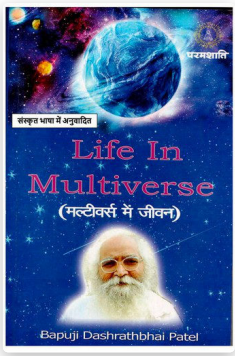
विश्व परिवर्तक ईश्वरीय विद्यालय

www.paramshanti.org

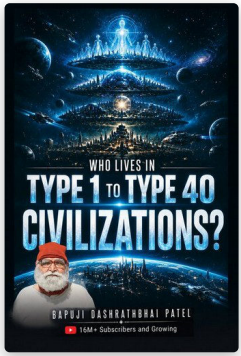
परमशान्ति पुस्तक पुस्तकालय

बापूजी दशरथभाई पटेलका थप पुस्तकहरू हेर्नुहोस्

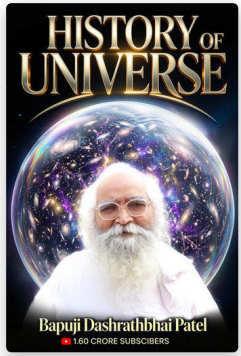
तलका पुस्तकहरू बापूजी दशरथभाई पटेलका दिव्य शिक्षाहरू र बेहद ज्ञानमा आधारित एक बढ्दै गइरहेको आध्यात्मिक ज्ञान शृंखलाको भाग हुन्। हरेक इ–बुक निःशुल्क उपलब्ध छ। Google Play Books, Amazon Kindle र प्रमुख विश्वव्यापी डिजिटल प्लेटफर्महरूमा उपलब्ध।

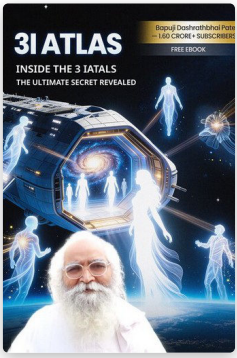
Life in Multiverse

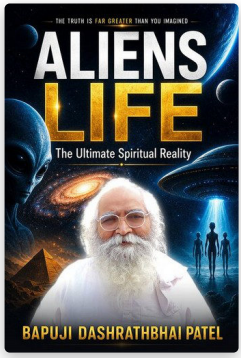
Type 1 to Type 40 Civilizations

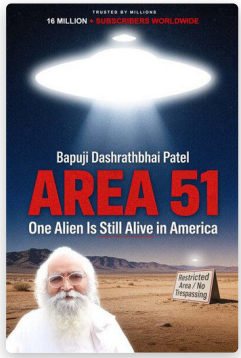
History of Universe

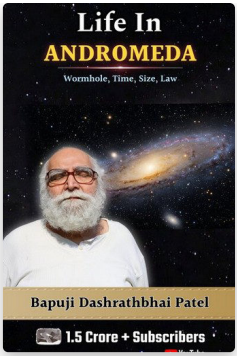
3i Atlas

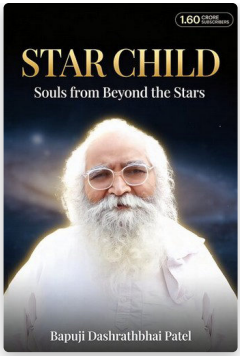
Aliens Life

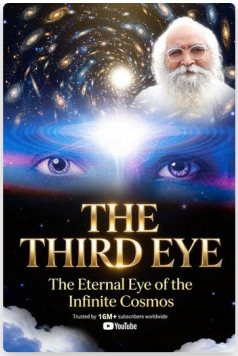
Area 51

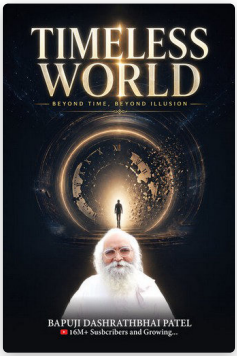
Life in Andromeda

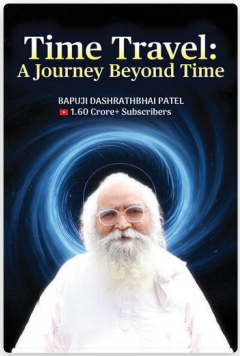
Star Child

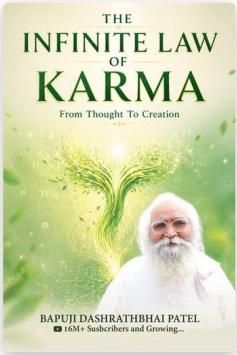
The Third Eye

Timeless World

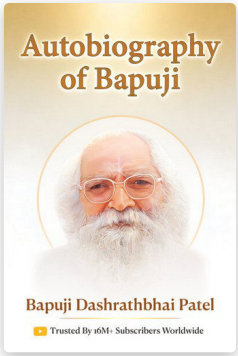

Time Travel

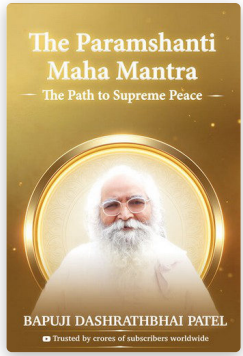

The Infinite Law of Karma

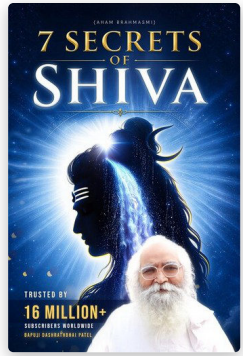
शृंखलाका थप पुस्तकहरू

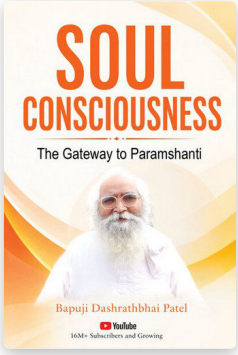
Autobiography of Bapuji

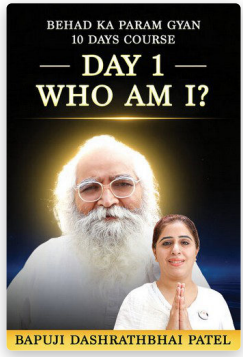
Paramshanti Maha Mantra

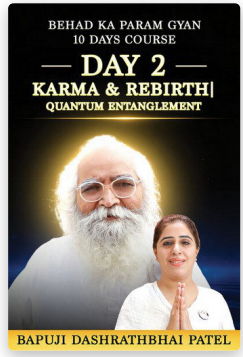
7 Secrets of Shiva

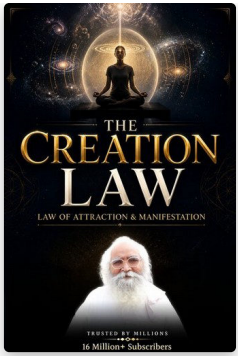
Soul Consciousness

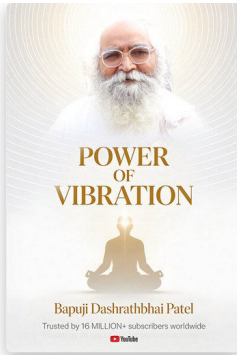
Day 1 — Who Am I?

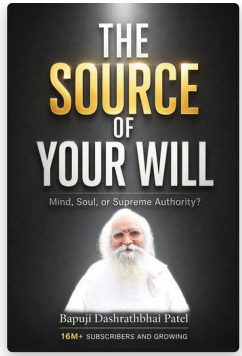
Day 2 — Karma & Rebirth

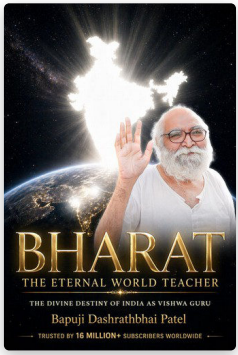
The Creation Law

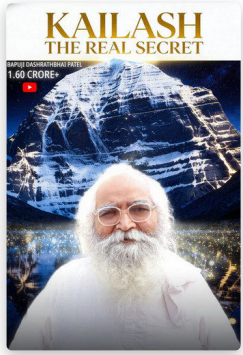
Power of Vibration

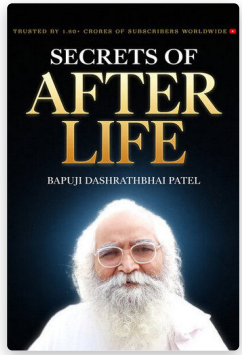
The Source of Your Will

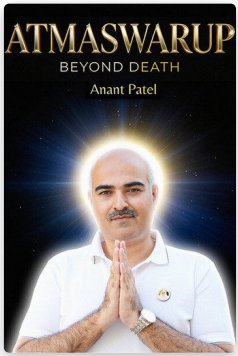
Bharat: World Teacher

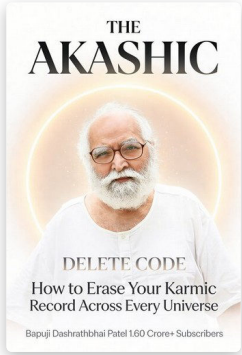
Kailash: The Real Secret

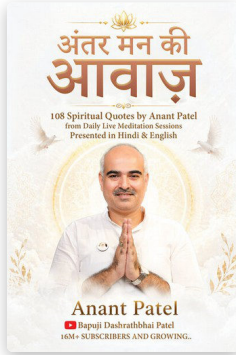
Secrets of After Life

Atmaswarup: Beyond Death

The Akashic Delete Code

Antar Man Ki Awaaz

परमशान्ति पुस्तक शृंखला

आफ्नो आध्यात्मिक यात्रा जारी राख्नुहोस्

1. The Infinite Law of Karma: From Thought to Creation
2. Who Lives in Type 1 to Type 40 Civilizations?
3. Life in the Multiverse
4. Soul Consciousness
5. 7 Secrets of Shiva
6. Timeless World
7. The Paramshanti Maha Mantra
8. Life After Death
9. Aura
10. Quantum Entanglement
11. Atmaswarup: Beyond Death
12. Soul Healing
13. Life in Andromeda
14. Inside the 3i Atlas
15. AI Stealing Soul Power
16. Power of Vibration
17. Inside the Sun Secrets
18. Area 51
19. History of the Universe
20. Decoding DNA: The Soul's Blueprint Beyond Biology
21. Self-Realization vs God's Realization
22. The Third Eye: Soul Supreme Cosmic Vision
23. Mantra Siddhi
24. Kundalini Jagran
25. Brahm Gyan
26. Superhuman Powers
27. Anant Koti Brahmandon Ka Mahakal Pralay (अनंत कोटि ब्रह्मांडों का महाकाल प्रलय)
28. Supreme Knowledge of the Infinite
29. Death Is No More

30. Star Child
31. Time Travel
32. Today's Mahabharata
33. The Akashic Delete Code
34. Unmasking Superhuman Powers
35. Kailash: The Real Secret
36. The Ultimate Vibration
37. The Biggest Secret of Afterlife
38. Bharat: The Eternal World Teacher
39. Three Bodies: Physical, Subtle, Causal
40. The Source of Your Will: Free Will vs God's Will
41. Timeless World: Beyond Time, Beyond Illusion
42. Autobiography of Bapuji (English & Hindi)
43. Forgiveness: The Final Freedom
44. Behad Gyan Ke Moti — 108 Quotes by Bapuji
45. Antar Man Ki Awaaz — 108 Quotes by Anant Patel
46. Antar Man Ka Prakash — 108 Quotes by Sakshi Patel
47. Mahavatar Babaji and the Hidden Spiritual Army
48. Soul Consciousness: The Gateway to Paramshanti
49. Behad Gyan — Day 1: Who Am I?
50. Behad Gyan — Day 2: Karma & Rebirth
51. Behad Gyan — Day 3: Time and Dimensions
52. Behad Gyan — Day 4: Creation of Earth
53. Behad Gyan — Day 5: Galaxy Creation
54. Behad Gyan — Day 6: Universe and Multiverse
55. Behad Gyan — Day 7: Creation of Multiverse
56. Behad Gyan — Day 8: The Infinite Cosmic System
57. Behad Gyan — Day 9: Who is the Almighty Authority
58. Behad Gyan — Day 10: Soul Journey
59. The Creation Law: Law of Attraction & Manifestation
60. Aliens Life: The Ultimate Spiritual Reality
61. The Real Truth of Afterlife: Life After Death
62. Shiva & Black Hole: Mahadev and Black Hole Mystery

...र अरू धेरै, नियमित रूपमा नयाँ शीर्षकहरू प्रकाशित हुँदै।

"ज्ञान दान महा दान"

ज्ञान बाँड्नु नै सबैभन्दा ठूलो दान हो

— बापूजी दशरथभाई पटेल

बेहदको परम ज्ञान
१० दिने कोर्स

विज्ञानभन्दा परका सबैभन्दा गहिरा
आध्यात्मिक सत्यहरूतिर एक-एक पाइलाको यात्रा।

कोर्सका विषयहरू

दिन १ – म को हुँ?
दिन २ – कर्म र पुनर्जन्म | क्वान्टम इन्टयाङ्गलमेन्ट
दिन ३ – हाम्रो ब्रह्माण्डको समय र आयामहरू
दिन ४ – पृथ्वीको सृष्टि र सनातन धर्म ज्ञान
दिन ५ – आकाशगंगाको सृष्टि र यसका रहस्य
दिन ६ – दिव्य दृष्टिबाट युनिभर्स र मल्टिभर्स
दिन ७ – मल्टिभर्सको सृष्टि
दिन ८ – अनन्त ब्रह्माण्डीय प्रणालीको सृष्टि
दिन ९ – सर्वशक्तिमान को हुनुहुन्छ? | मल्टिभर्सको सृष्टि
दिन १० – आत्माको यात्रा | अन्तिम ध्यान अनुभव

बापूजी दशरथभाई पटेलका दिव्य शिक्षाहरूमा आधारित
प्रस्तुतकर्ता: साक्षी पटेल

www.paramshanti.org
www.paramshantiblogs.org
YouTube: Bapuji Dashrathbhai Patel
(20M+ Subscribers and growing...)
INDIA'S NO.1 SPIRITUAL CHANNEL

YouTube: Paramshanti Motivation & Meditation
(5.6+ Lakh Subscribers and growing...)